

A

a, A I 1. чешикят гласен звук [a] и буквата **a**, която го обозначава **2.** [a, á] и **a, á** нескл. ср. название на гласния звук [a] и на буквата **a**: **dlouhé á** дълго а; **napsat velké A** напиша главно А ♦ **od a (až) do zet** от начало до край; от игла до конец; **neřekl ani a, ani b** той не каза нито дума, гък не каза **3. a.** [á] а (*първи член на някаква поредица*): **(bod) a** подточка а; **(za) a** точка а; **třída a** клас а, а-клас; **vitamín A** витамин А **4. муз. ла: A dur** ла мажор; **a moll** ла минор; **komorní a** камертон

a II съюз 1. и: **otec a matka** баща и майка; **ty a já** ти и аз; **zkrátka a dobře** накратко, накратко казано, с една дума; **dvě a dvě jsou čtyři** две и две прави четири, две плюс две прави четири; **výš a výše** все по-високо; по-високо и по-високо; **hůř a hůře** все по-зле, все по-лошо, все по-зле и по-зле; **v tu a v tu dobu** по това и това време; по еди-коє си време; **a ke všemu, a nadto** и отгоре на това; **a dokonce** и дори; **a to a** именно, и то; **utíkej odtud, a to rychle** махай се оттук, и то по-бързо; бягай оттук, и то по-бързо; **v knize, a to až na konci** в книгата, и то накрая; **a sice** и то, а именно; **bydlil tam ještě jeden nájemník, a sice v přízemí** там живееше още един наемател, още един квартирант, и то на партера **2. а, но (за леко противопоставяне): chtěl jsem červenou tužku, a ne modrou** исках червен молив, а не син; **viděl to neštěstí, a nepomohl** той беше там като се случи нещастieto, но не помогна **3.** въпреки че, макар и, макар да è, а (*за отстъпление*): **poznal jsem ho hned, a viděl jsem ho jen jednou** познах го веднага, макар и да съм го виждал само веднъж; веднага го познах, а съм го виждал само един път **4. в съчет.** **a tak; a tedy; a proto** и даже, и следователно, и затова, и поради това: **nemohl jsem dřív, a tak přicházím až dnes** не можах да дойда по-рано и затова идвам едва днес; **ochuravěl, a nemohl tedy přijít** той се разболя и затова не можа да дойде; **má rád hory, a proto se učí lyžovat** той обича планината и затова се учи да кара ски

a III [a] част. и, а, ами: **a co teď?** ами сегà? а сегà каквò? **a ty tomu věříš?** и ти вярваш на това? **a co když je to pravda?** ами ако, а ако това е истина? ♦ **a hrome!** по дяволите! а

hele! èто нà! нà ти! à глèдай сегà! глèдай, нà!
a hled'me! èто нà! нà, глèдай! **a to je pěkné!**
ирон. хубава рàбота!

a IV. á, aá, aáá междум. а! я! (*за изненада, недоволство*): **á, to jsi ty?** à, ти ли си? à, товà си ти? **á, to to bolí!** ох, че боли! **áa, hlouposti!** à, глупости!

à предлог по, в съчет. **kus à 5 Kč** парчетò, брòйката по пèт крòни, еднòто за пèт крòни

abdikace [-dy-], -e *ж.* **1.** абдикация, абдикиране **2.** оставка: **~e ministra** оставка на министър

abdikační [-dy-], -í, -í *в съчет.* **~í listina** àкт за абдикация

abdikovat [-dy-], -uji/*разг.* -uju *несв. и св. 1.* абдикирам **2.** подавам/подàм оставка

abeced|a, -y *ж.* àзбука и *прен.:* **podle ~y** по àзбучен ред; **Morseova ~a** Морзова àзбука ♦ **začínat od ~y** запòчвам от самòто началò, от à и бè

abecedně *нар.* по àзбучен рèд

abecední, -í, -í àзбучен: **~í pořádek** àзбучен рèд

abiturient, -a *м.* абитуриèнт, зрèлостник

abiturientk|a, -y *ж.* абитуриèнтка, зрèлостничка

abiturientský, -á, -é абитуриèнтски: **~ý večírek**, абитуриèнтски бал, абитуриèнтска вèчер; **~ý kurs** курс за кандидат-студèнти, за зрèлостници

abnormalit|a, -y *ж.* аномàлия, ненормàлност, неправилност

abnormálně *нар.* àнормàлно, ненормàлно, необикновèно

abnormální, -í, -í àнормàлен, ненормàлен, неестèствен, необикновèн

abonent, -a *м.* абонàт

abonentk|a, -y *ж.* абонàтка

abonentní, -í, -í абонамèнтен: **~í představení** абонамèнтно представлèние; представлèние (сàмо) за абонàти; **~í lístek (do divadla)** абонамèнтна кàрта (за теàтър)

abon|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв. и св. (co)* абонирам (*за нецò*): **~ovat si (co)** абонирам се (*за нецò*)

Abrahám, Abraham, -a *м. библ.* Аврàm ♦ **již viděl, spatřil ~a** стигнал е вèче петдесетàка, станал е вèче на петдесèт годíни; **(ode)jít k ~ovi** умрà

absence, -e *ж.* отсъствие: ~e v **zaměstnání** не-явяване на работа
absentér, -a *м.* човек, който често отсъства от работа; манкьор
absolutistický [-tysty-], -á, -é абсолютистичен, самодържавен
absolutizmus [-ty-], **absolutismus** [-tyzm-], -u *м.* абсолютизъм, самодържавие: **osvícenský** ~us просветен абсолютизъм; просвещенски абсолютизъм
absolutně *нар. разг.* абсолютно, съвършено, напълно: **to je ~ vyloučená věc** това е напълно, съвсем изключено
absolutní, -í, -í **1.** абсолютен, пълен: ~í **klid** абсолютно, пълно спокойствие; ~í **většina** абсолютно, пълно мнозинство; ~í **pravda** *филос.* абсолютна истина; ~í **sluch** *муз.* абсолютен слух; ~í **hodnota čísla** *мат.* абсолютна стойност на число **2.** абсолютен, пълновластен, неограничен: ~í **vládce** неограничен, пълновластен монарх; ~í **moc** неограничена власт
absolutorijum [-to/-tó-], -a *ср.* **1.** документ за завършено образование: ~um z **univerzity** документ за семестриално завършване на университет (*без положени изпити*) **2.** одобряване на дейност, работа и освобождаване от отговорност: **schůze udělila výboru ~um** събранието одобри работата на комитета и го освободи от отговорност
absolvent, -a *м.* абсолвент, випускник: **je ~em univerzity** той е абсолвент на университета, той завърши университет
absolventka, -y *ж.* абсолвентка, випускничка
absolvovat, -uji/*разг.* -uju *св. (со)* абсолвирам, завърша (*училище, курс и под.*): ~oval **cyklus přednášek** той е изслушал цикъл, курс лекции
absorbovat, -uji/*разг.* -uju *несв. и св. (со)* абсорбирам, поглъщам/погълна, всмуквам/всмуча (*нещо*)
absorpce, -e *ж.* *хим. физ.* абсорбция, поглъщане
absorpční, -í, -í абсорбционен, поглъщателен
abstinenční [-ty-], -e *ж.* (*od čeho, v čem*) въздържание (*от нещо*)
abstinent [-ty-], -a *м.* абстинент, въздържател
abstinentka [-ty-], -y *ж.* абстинентка, въздържателка
abstrahovat, -uji/*разг.* -uju *несв. и св. 1. (со)* обобщавам/обобщя (*нещо*) **2. (со)** извеждам/изведя, извличам/извлека (*нещо*): ~ovat **poučku** изведя правило, теорема.
abstrahovat se, -uji *се/разг.* -uju *се (od čeho)* абстрахирам се (*от нещо*)

abstrakce, -e *ж.* абстракция
abstraktní, -í, -í абстрактен, отвлечен: ~í **pojem** абстрактно, отвлечено понятие; ~í **číslo** *мат.* абстрактно число
absurdní, -í, -í абсурден
absurdnost, -i *ж.* **1.** абсурдност: ~ **formulace** абсурдност на формулировка **2.** абсурд: **to je úplná ~** това е пълен абсурд
aby I (~ch, ~s, ~, ~chom/*разг.* ~sme, ~ste, ~) (*като съюз в състава на усл.*) **1.** за да: **zapišu si to, ~ch na to nezapomněl** ще си го запиша, за да не го забравя; **proto, ~ zatóvá, (za) da ...; za tím účelem, ~ ...** с цел да ...; **je příliš čestný, (než) ~ lhal** той е твърде честен, за да лъже **2.** че да: **chval tak, ~s nepřechválil** хвали с мярка **3.** без да (*с отриц. гл.*): **nešel okolo, ~ se neusmál** той не минаваше (покрай нас) без да (ни) се усмихне **4.** да: **bylo nutné, ~ch tam zajel** беше необходимо да отида там; **není možné, ~ch na to zapomněl** не е възможно да го забравя; **chtěl bych, ~ se ti tu líbilo** бих искал тук да ти хареса; **dovolte, ~ch se představil** разрешете да се представя; **bál se, ~ neupadl** той се страхуваше да не падне; ~ **pomohl, to nepomůže** ако стъва дъма за помощ, няма да (ти) помогне; помощ от него не очаквай; ~ch **nezapomněl** да не забравя; ~ch **tak řekl** така, тъй да се каже; ~ch **pravdu řekl** право да си кажа ♦ **člověk, ~ ho pohledal** рядък човек **5. в състава на сложните съюзи místo** ~ вместо да: **místo ~ se učil, čte si romány** вместо да учи, той (си) четеше романи; **než ~ osvěn da, sám da: nic jiného nechceme, než ~ uznal svou chybu** нищо друго не искаме, освен той да признае грешката си; **natož ~ kámo li da: ani mu neporadil, natož ~ mu pomohl** той даже не го посъветва, кáмо ли да му помогне
aby II *като част.* да, дано (*във възкл. изр.*): **jen ~ se mu nic nestalo!** само да не му се случи нещо! ~ **tě tak viděl otec!** само да те види баща ти! ~ **ses šťastně vrátil!** (дано) да се върнеш здрав! **jen ~!** дано! ♦ ~ **to čert vzal!** дявол да го вземе! ~ **hrom do toho!** гръм да го удари! дявол да го вземе!
aceton -u *м.* *хим.* ацетон
acetylen [-le-/lé-], -u *м.* *хим.* ацетилен
ač, ačkoli, ačkoliv съюз въпреки че, макар че, макар и да, ако и да (*за отстъпление*): **řeč výmluvná, ač prostá** изразителен, макар и прост език; **ačkoli jsme na nedostatky upozorňovali, nebyly odstraněny** въпреки че обърнахме внимание на недостатъците, те не бяха отстранени, не бяха премахнати

áčk|o, -a *sr.* **1.** муз. жарг. тон ла: **udat ~o** дам тон ла **2.** муз. жарг. камертон **3.** разг. буква „а“ и всички, което е обозначено с нея: **chodí do ~a** той е ученик в а-паралелка, в а-клас; **jezdí ~em** пътува с метрò „а“, по линия „а“ на метрòто

ačkoli, ačkoliv *вж. ач*

Adam, -a *м.* Адам ♦ **začínat od ~a** запòчвам от Адам и Ева

adaptac|e, -e *ж.* **1.** преустройство, ремонт **2.** адаптация, приспособяване

adapt|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* **1.** преустройвам/преустроя, ремонтiram (нещо) **2.** адаптирам, приспособявам/приспособя, нагаждам/нагодя

adapt|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. и св.* приспособявам се/приспособя се, нагаждам се/нагодя се

adekvátně *нар.* **1.** адекватно **2.** равносòйно

adekvátn|í, -í, -í **1.** адекватен, равнозначен, равносòден: **~í výrok** адекватен, еквивалентен израз; **~í překlad** адекватен, равносòден превод **2.** съответен: **~í odměna** съответно възнаграждение

adept, -a *м.* дебютант: **~ vědy** начинаещ, млад учен; **~ herectví** начинаещ артист, дебютант

adeptk|a, -u *ж.* дебютантка: **~a vědy** начинаеща научна работничка; **~a herectví** начинаеща актриса, дебютантка

adjektivn|í [-ty/-tý-], **-í, -í** *език.* адективен

adjektiv|um [-ty/-tý-] *-a* *sr.* *език.* прилагателно (име), адектив

administrac|e [-ny-], **-e** *ж.* администрация

administracn|í [-ny-], **-í, -í** административен

administrativ|a [-ny- -tu/--ny- -tý-], **-u** *ж.* **1.** администрация, управление **2.** администрация, административен апарат: **převést pracovníky z ~y do výroby** пренасòча служители от администрацията в производството

administrativn|í [-ny- -tu/--ny- -tý-], **-í, -í** административен: **~í aparát** административен апарат

administr|ovat [-ny-], **-uji/разг. -uju** *несв. често пейор.* администрирам, на държавна служба съм

admirál, -a *м.* **1.** мор. адмирал **2.** в съчет. **babočka** ~ *зоол.* пеперуда адмирал (Vanessa atalanta)

admiralít|a, -u *ж.* адмиралтейство (*сграда, учреждение*)

admirálsk|ý, -á, -é *воен. мор.* адмиралски

adopc|e, -e *ж.* осиновяване

adoptace *вж. adopce*

adoptivn|í [-ty/-tý-], **-í, -í** **1.** осиновен: **~í dítě**

осиновено дете **2.** който осиновява: **~í otec** осиновител

adopt|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св.* **1.** (кого) осиновявам/осиновя (някого) **2.** книж. приемам/приема, усвоявам/усвоя (нещо): **~ovat cizí názor** приемам/приема чуждо мнение

adres|a, -u *ж.* адрес: **zpáteční ~a** адрес на подателя; **elektronická adresa, e-mailová adresa** комп. електронен адрес, имейл адрес; **zmýlit se v ~e** сбъркам адреса и *прен.*; **obrátit se na špatnou, na nepravou ~u** сбъркам адреса и *прен.*; **říci něco na něčí ~u** кажа нещо по нечий адрес; злословя по адрес на някого

adresář, -e *м.* адресник; белёжник с адреси

adresát, -a *м.* получател, адресат

adresátk|a, -u *ж.* получателка, адресатка

adresn|í, -í, -í адресен: **~í vlaječka** адресен картон, етикет (*на куфар и под.*); **~í kancelář** адресно бюро

adres|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св.* **1.** (со кому, на кого) адресирам (нещо до някого) **2.** (со кому, на кого) отправям/отпраща (нещо към някого): **otázky ~ované posluchačům** въпроси, отправени към публиката, към слушателите

advent, -u *м.* църк. коледни пости (*четири седмици пости преди католическата Коледа*)

adventn|í, -í, -í в съчет. **~í písně** църковни, духовни песни, които се пèят по време на коледните пости; **~í čas** коледни пости

adverbiáln|í, -í, -í *език.* адвербиален, наречен: **~í přípona** адвербиален сùфикс, адвербиална наставка; **~í určení** обстоятелствено пояснение

adverbi|um, -a *sr.* *език.* наречие

advokac|e, -e *ж.* адвокатство, адвокатура

advokát, -a *м.* **1.** адвокат **2.** *прен.* защитник, адвокат: **dělat někomu ~a** ставам адвокат, защитник на някого

advokátk|a, -u *ж.* адвокатка

advokátn|í, -í, -í адвокатски: **~í poradna** юридическа, правна консултация; **~í praxe** адвокатска практика

advokátsk|ý, -á, -é адвокатски: **~á praxe** адвокатска практика; **~é vytáčky** *прен.* адвокатски хитрини, адвокатски усуквания

advokátství *вж. advokacie*

advokatura *вж. advokacie*

aerodynamick|ý, -á, -é *физ.* аеродинамичен: **~ý tvar** аеродинамична форма

aeroklub, u- *м.* аероклуб

aerolini|e [-ny-], **-e** *ж.* аеролиния, въздушна линия

aeroplán, -u *м.* самолет, аероплан

aerotaxi неизм. ср. аеротакси
afekt, **-u** м. афект, емоция, възбуда
afektovaně нар. превзето, неестествено: **mluvit** ~ говора превзето, превземам се
afektovan|ý, **-á**, **-é** неестествен, превзет, афектиран: ~ **chování** неестествено държание; ~ **ý člověk** превземащ се човек
afér|a, **-u** ж. скандална история, афера: **milostná** ~а любовна история, любовно приключение; **politická** ~а политически скандал
aforistick|ý [-ty-], **-á**, **-é** афористичен
aforizm|us, **aforismus** [-zm-], **-u** м. афоризъм
africk|ý, **-á**, **-é** африкански
Afričan, **-a** м. африканец
Afričank|a, **-u** ж. африканка
afro, **-a** ср. африканска прическа: **nosit** ~ ходя с африканска прическа
agáve неизм. ж. и ср. бот. агаве, сайзал (Agave)
agend|a, **-u** ж. документооборот; текущи дела
agent, **-a** м. 1. агент (*представител на предприятие и под.*): **obchodní** ~ търговски пътник 2. агент (*шпионин, таен полицай*): ~ **provokatér** агент-провокатор; **tajný** ~ таен агент
agentur|a [-tu-/tú-], **-u** ж. агенция, агентура: **tisková** ~а телеграфна агенция, агенция по печата; **nepřátelská** ~а вражеска, неприятелска агентура
agilní, **-í**, **-í** активен, деятелен, подвижен: ~ **í sportovec** активен спортист
agitac|e, **-e** ж. (*pro koho, za co; proti komu, proti čemu*) агитация, агитиране (*за някого, за нещо; в полза на някого, на нещо; против някого, против нещо*)
agitační, **-í**, **-í** агитационен: ~ **í středisko** агитпункт
agitátor, **-a** м. агитатор
agitátork|a, **-u** ж. агитаторка
agitovat, **-uji/разг. -uju** нескв. 1. (*pro koho, pro co; proti komu, proti čemu*) агитирам, водя агитация (*за някого, за нещо; в полза на някого, на нещо; против някого, против нещо*) 2. (*proti komu, proti čemu*) подстрекавам (*против някого, против нещо*) 3. (*koho do čeho*) вербувам, привличам (*някого за нещо*): ~ **ovat do cizinecké legie** вербувам за Чуждестранния легион
agonije, **-e** ж. агония: **ležet v ~i** лежам в агония, агонизирам; **upadnout do ~e** започна да агонизирам, изпадна в агония
agrární, **-í**, **-í** аграрен: ~ **í reforma** аграрна, поземлена реформа; ~ **í strana** земеделска, аграрна партия
agrárnícký, **-cká**, **-cké** който се отнася към земеделска партия: ~ **cký režim** земеделски

режим; ~ **čtí vůdcové** водачи, лидери на земеделска партия
agrárník, **-a** м. 1. едър земевладелец 2. полит. член, функционер на аграрна, на земеделска партия
agregát, **-u** м. техн. агрегат: **mláticí** ~ вършачка; **porubový** ~ минно забоден агрегат; **chladicí** ~ хладилен агрегат
agres|e [-se], **-e** ж. агресия
agresivít|a, **-u** ж. агресивност
agresivně [-si-/sí-] нар. агресивно
agresivní, **-í**, **-í** [-si-/sí-] агресивен
agresor [-sor], **-a** м. агресор
agronom, **-a** м. агроном
agronomk|a, **-u** ж. агрономка
agronomick|ý, **-á**, **-é** агрономически, агрономичен
agronomi|e, **-e** ж. агрономия, агрономство
agrotechnick|ý [-ny-], **-á**, **-é** агротехнически
agrotechnik [-ny-], **-a** м. агротехник
agrotechničk|a [-ny-], **-u** ж. жена агротехник
agrotechnik|a [-ny-], **-u** ж. агротехника
aha, **ahá** междум. а, аха, охò: **aha, už to mám!** а, сèтих се! аха, сèтих се! **aha, tak je to!** а, така е!
ahoj! междум. здравей! здрасти! чаò! (*фамилиарен поздрав при среща и при раздяла*)
ach, **achach** междум. ах, ех (*за радост, възхищение, изненада*): ~, **to je krása!** ах, колко е красиво! ех, че красиво! ~, **to je škoda!** колко жалко! ех, че жалко! ~, **to je s tebou trápení!** ех, колко тръден човек си!
achát, **-u** м. минер. ахат
achátový, **-á**, **-é** ахатов
Achill|ův в съчет. ~ **ova pata** прен. Ахилесова пета; ~ **ova šlacha** мед. Ахилесово сухожилие
akáci|e, **-e** ж. бот. акация, бяла акация (Robinia pseudoacacia)
aids [ejc/ajc] нескл. и **-u**, съкр. AIDS м. мед. спин (СПИН)
akademicky нар. академично: ~ **vzdělaný** с висше образование
akademick|ý, **-á**, **-é** 1. академичен, университетски: ~ **ý titul** академично звание; ~ **á čtvrtodínka** академичен толеранс от петнайсет минути; ~ **é hry** спорт. студентски игри, студентски състезания; универсиада; ~ **ý senát** академичен съвет; ~ **ý spor** академичен спор 2. академичен, високонаучен: ~ **ý slovník** академичен речник 3. който е завършил висше образование по изобразителни изкуства: ~ **ý sochař** скулптор, завършил художествена академия
akademick|a, **-u** ж. 1. жена академик 2. малко остар. студентка

akademie, -e *ж.* 1. академия (научна институция): **~e věd České republiky (AVČR)** Чешка академия на науките 2. академия (висше учебно заведение): **Akademie múzických umění (AMU)** Академия за изящни изкуства; **Akademie výtvarných umění** Художествена академия 3. в съчет. **obchodní ~e** по-рано икономически, търговски техникум; **Dělnická ~e** по-рано Работнически университет 4. литературно-музикална вечер: **hudební ~e** музикална вечер

akademik, -a *м.* 1. академик (член на Академия на науките) 2. малко остар. студент

akát [-k-/-g-], -u *м. бот.* акация, бяла акация (Robinia pseudoacacia)

akátovjý [-k-/-g-], -á, -é *бот.* акациев

akce, -e *ж.* 1. акция, мероприятие: **protestní ~e** протестна акция; **podpisová ~e** акция за събиране на подписи; подписка; **kulturní ~e** културно мероприятие 2. операция (военна и под.): **útočná ~e** нападение, атака, атакуване 3. в съчет. **zákon ~e a reakce** физ. закон за действието и противодействието

akcelerace, -e *ж.* акселерация, ускорено развитие

akcent, -u *м.* 1. език. ударение, акцент 2. муз. акцент

akceptovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* 1. книж. приемам/приема, признавам/призная (нещо); акцептирам (нещо) 2. търг. шконтирам, акцептирам (полица)

akceschopný, -á, -é дееспособен, способен да действа, способен на активно действие

akci, -e *ж. икон.* акция: **~e stoupají** акциите се покачват; **~e klesají** акциите (с)падат

akcionář, -e *м. икон.* акционер

akciový, -á, -é *икон.* 1. акцион: **~ý kapitál** акцион капитал, капитал в акции 2. акционерен: **~á společnost**, *съкр.* **a.s.** акционерно дружество, АД

akciovník, -a, -y *ж. разг.* акционерно дружество

akční, -í, -í който се отнася към действие; акционен, обикн. в съчет. **~í plán** план за действие; **~í výbor** комитет; **~í schopnost** дееспособност, способност за действие; **~í rádius** радиус на действие; **~í film** филм. екшън

aklamace, -e *ж.* акламация

aklamačně нар. с акламации

aklamační, -í, -í акламационен; който е с акламации

aklamovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого, со)* акламирам (някого, нещо)

aklimatizace [-tu-], -e *ж.* аклиматизация

aklimatizační [-tu-], -í, -í аклиматизационен

aklimatizovat [-tu-], -uji/разг. -uju *несв. и св. (кого, со)* аклиматизирам (някого, нещо)

aklimatizovat se [-tu-], -uji *се/разг. -uju се* *несв. и св.* 1. аклиматизирам се 2. *прен.* приспособявам се/приспособя се

akomodace, -e *ж. мед.* акомодация, приспособяване, нагаждане: **~e oka** акомодация на окото; **optická ~e** оптическа акомодация

akomodační, -í, -í *мед.* акомодационен: **~í schopnost oka** акомодационна способност на окото; способност на окото за приспособяване, за нагаждане

akomodovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* акомодирам, приспособявам/приспособя, нагаждам/нагодя (нещо); *мед.* акомодирам

akomodovat se, -uji *се/разг. -uju се* *несв. и св. (čemu)* акомодирам се, приспособявам се/приспособя се, нагаждам се/нагодя се (към нещо); *мед.* акомодирам се

akord I, -u *м. муз.* акорд: **vzít, zahrát ~** взема, изсвиря акорд; **mollový ~** минорен акорд; **durový ~** мажорен акорд; **harmonický ~ života** *прен.* хармония в живота

akord II, -u *м.* акорд (работа): **pracovat v ~u**, **pracovat na ~** работя на акорд; **dělat ~em** *разг.* работя на акорд

akordní, -í, -í акорден; който се работи на акорд: **~í práce** работа на акорд, на парчѐ; **~í mzda** възнаграждение на акорд, на парчѐ; **~í dělník** работник на акорд

akordový I, -á, -é в съчет. **~á hra** муз. свирене с акорди

akordový II, -á, -é акорден: **~á práce** работа на акорд, на парчѐ; **~á mzda** възнаграждение на акорд, на парчѐ

akreditovat [-dy-], -uji/разг. -uju *несв. и св. (кого)* акредитирам, упълномощавам/упълномощя (някого): **být ~ován jako vyslanec u vlády** акредитиран съм като пълномощен министър при правителството 2. *само св. счетов.* акредитирам, изготвя акредитив

akrobacie, -e *ж.* акробатика: **jezdecká ~e** волтижировка, акробатика на кон; **letecká ~e** фигурно пилотиране, фигурен пилотаж; **žurnalistická ~e** *прен.* журналистическа, вестникарска еквилибристика

akrobat, -a *м.* акробат: **~ na provaze** въжеиграч; **jízdní ~** волтижор, акробат на кон; **letecký ~** фигурен пилот; **slovní ~** *прен.* словесен въжеиграч, словесен жонгльор

akrobatka, -y *ж.* акробатка

akrobatický [-tu-], -á, -é акробатски, акробатически, *прен.* въжеиграчески: **~é cviky** акробатски упражнения, акробатични номера

aksamit, -u *м.* копринено кадифѐ

- aksamitový**, -á, -é кадифѐн; който се отнася към копринено кадифѐ
- akt**, -u м. 1. акт, действие: **tvůrčí** ~ творчески акт; **úřední** ~ дело; **slavnostní** ~ тържествен акт; тържество; **pohlavní** ~ полов акт, полово сношение 2. *teatr.* действие: **hra o třech ~ech** пиеса в три действия 3. *живоп.* акт, изобразяване на голю тяло: **stát ~em** позирам гол, гола
- akta**, **akt** ср. само мн. дело, досиѐ, книжã, документи: **uložit ad** ~ класирам към дело
- aktiv** [-ty-/tý-], -u м. 1. актив: ~ **mládeže** младежки актив 2. събрание на актив
- aktivista** [-ty-], -u м. активист
- aktivistka** [-ty-], -u ж. активистка
- aktivita** [-ty-], -u ж. 1. активност, дейност: **vyvíjet ~u** развивам дейност; **projevovat ~u** проявявам активност, развивам дейност 2. *физ. хим.* активност, активитѐт
- aktivizace** [-ty-], -e ж. активизация, активизиране
- aktivizovat** [-ty-], -uji/разг. -uju неск. и св. активизирам (някого, нещо)
- aktivizovat se** [-ty-], -uji se/разг. -uju se неск. активизирам се
- aktivně** [-ty-/tý-] нар. активно, дейно, деятельно; ~ **zasáhnout**: активно се намѐся; ~ **se zúčastnit** взѐма активно участие; **znát ~ jazyk** владѐя език активно
- aktivní** [-ty-/tý-], -í, -í 1. активен, дѐен, деятельен: ~í **účast na něčem** активно участие в нещо; ~í **znalost cizího jazyka** активно владѐене на чужд език; ~í **tuberkulóza** мед. активна туберкулоза; ~í **volební právo** юрид. активно избирателно право 2. активен, ефикасен, действствен: ~í **pomoc** действена, ефикасна помощ 3. *воен.* който е на действителна служба; ~í **důstojník** офицѐр на действителна служба 4. *фин.* **счетов. в съчет.** ~í **saldo** активно салдо; ~í **balance** активен баланс 5. *в съчет.* ~í **uhlí** хим. активен вѐглен
- aktivovat** [-ty-], -uji/разг. -uju неск. и св. 1. активизирам, усилвам/усиля (дейност) 2. *в съчет.* ~ovat **penzistu** връщам/вѐрна пенсионѐр на работа 3. *в съчет.* ~ovat **důstojníky** повиквам/повикам запãсни офицѐри на действителна служба
- aktivum** [-ty-/tý-], -a ср. 1. *тѐрг.* актив, обикн. мн. *в съчет.* ~a a **pasíva** актив и пасив 2. *език.* актив, деятелен залог
- aktovka I**, -u ж. чãнта за книжã, за книги; ученическа чãнта
- aktovka II**, -u ж. *театр.* едноактна пиеса
- aktualita**, -y ж. актуãлно, наврѐменно, злободнѐвно събитие: **politické ~y** актуãлни политически въпрõси, новини *и под.*; **filmové ~y** кинопрѐглед, кинохрõника
- aktualizace**, -e ж. актуализиране, актуализация
- aktualizovat**, -uji/разг. -uju неск. и св. актуализирам
- aktuální**, -í, -í актуãлен, злободнѐвен: ~í **události** последни събития; ~í **zprávy** последни, актуãлни новини
- akumulace**, -e ж. акумулация, натрупване: ~e **kapitálu** *фин.* натрупване на капитал
- akumulační**, -í, -í акумулационен: ~í **fond** *фин.* фонд за натрупване; акумулационен фонд; ~í **elektrická kamna** акумулираща електрическа пѐчка
- akumulátor**, -u м. *електр.* акумулãтор: **nabitý** ~ заредѐн акумулãтор; **vybitý** ~ изтощѐн акумулãтор; **ocelový** ~ алкãлен акумулãтор
- akumulovat**, -uji/разг. -uju неск. и св. (со) акумулирам, натрупвам/натрупувам (*нещо*): ~ovat **teplo** акумулирам топлина
- akusativ**, **akusativní** *вж.* **akuzativ**, **akuzativní**
- akustický** [-ty-], -á, -é 1. акустичен, акустически, слухов, звуков: ~ý **klam** слухова измãма; ~á **paměť** слухова пãмет; ~ý **signál** мор. звуков сигнал 2. който е с добра акустика (*за салон, зала и под.*)
- akustika**, [-ty-] -u ж. 1. *физ.* акустика (*наука*) 2. акустика (*качество*)
- akutní**, -í, -í 1. *мед.* акутен, остър, скоротѐчен: ~í **záněť plic** остро възпãление на белите дробове; ~í **otrava** остро, акутно, силно отравяне; ~í **onemocnění** акутно, остро заболяване 2. актуãлен, злободнѐвен, първостѐпенен: ~í **otázka** актуãлен, злободнѐвен въпрõс; ~í **válečné nebezpečí** непосредствена опасност от война
- akuzativ** [-ty-/tý-], -u м. *език.* акузатив, винителен падѐж
- akuzativní** [-ty-/tý-], -í, -í *език.* акузативен; който се отнася към винителен падѐж: ~í **koncovka** окончãние за винителен падѐж; **sloveso má ~í vazbu** глаголът се свѐрзва с винителен падѐж, имã акузативна рѐкция
- akvarel**, -u м. 1. акварѐл, картина с водни бой 2. *жãрг.* живопис с водни бой
- akvarelový**, -á, -é акварѐлен; който се отнася към акварѐл: ~é **barvy** водни бой
- akvárium**, -a ср. аквариум: **mořské ~um** морски аквариум
- alabastr**, -u м. *минер.* алабãстър

alabastrov|ý, -á, -é алабастров: ~**á šíje** *прен.* алабастрова шия
alarm, -u *м.* тревога, аларма: **vyhlásit** ~ вдигна, бия тревога
alarm|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. алармирам; вдигам, бия тревога 2. *експр.* мобилизирам
albatros, -a *м. зоол.* албатрос, гларус (Diomedea)
albín, -a *м.* албинòс
albinizm|us [-ny-], albinismus [-nyzm-], -u *м. мед.* албинизъм
alb|um, -a *ср.*, **album, -u** *м.* албум: **fotografické ~um** албум със снимки; **rodinné ~um** семеен албум; **natočit** ~ запиша (музикален) албум
ale I *свюз* 1. но, а, ала, ама, обаче, ами: **přišel, ~ nezdržel se dlouho** той дойде, но не стоа дълго; **malý, ~ čistý** малък, но чист; **nejen radil, ~ i pomáhal** той не само съветваше, но и помагаше; **ne já, ~ ty** не аз, а ти 2. *в съчет.* ~ **přesto** но всё пак, но въпреки това; ~ **zato** но, обаче, но затова пък, но за сметка на това
ale II *междум.* брè, глèдай ти, ама че; а, бе (*за изненада, учудване, несъгласие и под.*): ~, ~ **kampak tak brzo?** брè, глèдай ти, какъдè тòлкова рàно? **to je ~ nečas!** èх, че лòшо врèме! ама че врèме! ~ **jděte, je to možné?** каквò говорите, възмòжно ли е? **ty jsi mě ~ vylekal!** ама че ме изплàши! èй че ме изплàши! ~ **jdí, co tě to napadlo!** (хàйде), мòля ти се, щò за идèя, щò за хрúмване; ~ **že jsem to brzy udělal!** ама бързо свърших, нали? **dej mi kousek! – ale!** дай ми малко! – имаш мнòго здравè! имаш да взимаш! йска ти се, à-аа!
alegorick|ý, -á, -é алегоричен
alegori|e, -e *ж.* алегория
alej, -e *ж.* алèя: **kaštanová** ~ кèстенова алèя
alejov|ý, -á, -é кòйто се отнàся към алèя
alergick|ý, -á, -é 1. алергичен: **na to jsem ~ý** *разг.* мнòго съм чувствителен към това; ймам алèргия към това 2. причиняван от алèргия, дължащ се на алèргия: ~**é choroby** алергични заболявания
alergi|e, -e *ж.* алèргия
alespoň *вж.* **aspoň**
alf|a 1. *нескл. ср.* àлфа (*буква*): **úhel ~a** òгъл àлфа; **paprsky ~a** *физ.* àлфа лъчи 2. **alf|a, -y** *ж.* начàло; *в съчет.* ~**a i omega** *книж.* àлфа и òмега, начàло и край
algebr|a, -y *ж. мат.* àлгебра
algebraick|ý, -á, -é *мат.* алгебричен, алгебрически
alchymick|ý, -á, -é алхимичен, алхимически
alchymi|e, -e *ж.* алхимия
alchymist|a, -y *м.* алхимик

alchymistick|ý [-ty-], -á, -é алхимичен
alianc|e, -e *ж.* свюз, свюзен дòговор, алианс:
Svatá ~e *истор.* Свещèният свюз
alibi *нескл. ср. юрид.* алиби: **zjednal si ~** тòй си намèри, осигури си алиби
alibist|a, -y *м.* 1. двуличник, ментарджия 2. прекалèно предпазлив политик
alibistick|ý [-ty-], -á, -é извънрèдно предпазлив, презастраховач се
alibizm|us, alibism|us [-zm-], -u *м.* 1. бягане от отгòвòрност, двулична политика 2. прекалèно предпазливост
aligátor, -a *м. зоол.* алигàтор (Alligator)
alikovn|í, -í, -í свòтветен, съразмерен: ~**í část platu** свòтветна част от заплата
alimentačn|í, -í, -í *юрид.* алиментен, алиментациòнен; кòйто се отнàся към издръжка: ~**í povinnost** задължение за издръжка; ~**í zákon** закòн за издръжка
aliment|y, -ů *м. само мн. юрид.* алименти, издръжка: **platit ~y** плащам издръжка; **vymáhat ~** предявявам иск за издръжка
alkalick|ý, -á, -é *хим.* алкален, оснòвен
alkaliz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. хим.* алкализирам
alkaliz|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* алкализирам се
alkohol, -u *м.* 1. *хим.* алкохол, спирт 2. алкохол, спиртни напитки
alkoholick|ý, -á, -é алкохолен, спиртен: ~**ý nápoj** алкохолно питиè; спиртна, алкохолна напитка
alkoholick|a, -y *ж.* алкохоличка
alkoholik, -a *м.* алкохолик: **notorický** ~ хроничен алкохолик
alkoholizm|us, alkoholismus [-zm-], -u *м.* алкохолизъм: **boj proti ~u** борба с алкохолизма; **propadnout ~u** пропиа се, стàна алкохолик
alkovn|a, -y *ж.* алкòв, ниша
almanach, -u *м.* алманах, литературен сбòрник; сбòрник
almar|a, -y *ж. разг.* шкàф, скрин
almužna, -y *ж.* милостиня, подаяние: **dát ~u** дам милостиня; **prosit o ~u** прòся милостиня
aloe *нескл. ж. и ср. 1. бот.* алòе (Aloe) 2. *мед.* сабур; сòк от алòе
alou *междум.* хàйде! марш! **uviděl ho a ~ za ním** тòй го видя и бегòм подир нèго, хòп подир нèго; **děti, ~ domů!** децà, марш вкъщи! децà, хàйде вкъщи!
alpak|a, -y *ж.* 1. *техн. хим.* алпакà 2. *зоол.* алпакà (*вид лама*) (Anchenia pacos)
alpakov|ý, -á, -é кòйто е от алпакà: ~**ý přibor** прибор от алпакà

alpinist|a [-ny-], -y м. алпинист, планинар
alpinistk|a [-ny-], -y ж. алпинистка, планинар-ка
alpinistik|a [-nysty-], -y ж., **alpinizm|us** [-ny-], **alpinism|us** [-nyzm-], -u м. алпинизъм, планинарство
alpínka, -y ж. планинско растение, отгледжано в алпинеум
alpský, -á, -é алпийски: **~á růže** бот. алпийска рѝза (*Rhododendron myrtifolium*); **~á protěž** бот. еделвайс (*Leontopodium Alpinum*)
alt, -u м. муз. алт (*глас и певец/певица*): **zpívat** ~ пѝя алт
altán, -u м. бесѝдка, градинска кѝщичка, павилиѝн
altán|ek, -ku м. умал. бесѝдчица, градинска кѝщичка, павилиѝнче
alternac|e, -e език. алтернация, редѝване
alternativ|a [-ty-/tý-], -y ж. ѝзбор, алтернатива: **jiné ~y není** друга алтернатива, друг ѝзбор няма
alternativní|í [-ty-/tý-], -í, -í алтернативен
alternator|k|a, -u ж. замѝстничка, дубльѝрка (*в спектакъла*)
altern|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*s kým, s čím*) редѝвам се (*с някого, с нещо*): **hlásky ~ují** език. звуковете се редѝват
altist|k|a, [-ty-], -y ж. муз. алт (*певица*)
altruist|a, -y м. алтруист
altruistk|a, -y ж. алтруистка
altruistický [-ty-], -á, -é алтруистичен, алтруистически
altruizm|us, **altruism|us** [-zm-], -u м. алтруизъм
aluminiov|ý [-míny-/mínu-], -á, -é алуминиев, алуминиен
alumin|ium [-míny-/mínu-], -a ср. алуминий
amalgám, -u м. 1. хим. амалгáма 2. прен. смес, смешѝние
amalgam|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. хим. амалгамирам, правя амалгáма и прен. 2. покривам с амалгáма (*огледало и под.*)
amatér, -a м. аматьѝр, любѝтел, непрофесионалист: **sportovec** ~ любѝтел спортѝст; **fotograf** ~ фотограф любѝтел
amatérk|a, -y ж. аматьѝрка, любѝтелка
amatérsky нар. аматьѝрски, любѝтелски
amatérský, -á, -é аматьѝрски, любѝтелски: **~ý snímek** аматьѝрска, любѝтелска снимка; **~ý závodník** състѝзател непрофесионалист; аматьѝр
amazonk|a, -y ж. 1. **Amazonka** митол. амазѝнка 2. прен. женá с мѝжки харáктер
ambic|e, -e ж. амбиция: **osobní ~e** лични амбиции; **člověk bez ~í** чѝвѝк без амбиции

ambit, -u м. архитектур. покрѝта галѝрия, двор с аркади (*обикн. манастирски*)
ambr|a, -y ж. àмбра
ambulanc|e, -e ж. 1. амбулатѝрия, лѝкарски кабинет: **pojízdná zubní ~e** подвижен зѝбо-лѝкарски кабинет; **vojenská ~e** лазарѝт 2. разг. линѝйка, санитарна кола
ambulantně нар. амбулатѝрно: **lčít se ~** лекѝвам се амбулатѝрно
ambulantní|í, -í, -í 1. амбулатѝрен: **~í pacient** амбулатѝрен пациент; **~í zdravotnický vlak** санитарен влак 2. амбулантен, подвижен: **~í prodej ovoce** амбулантна продажба на плодове, разнѝсна трѝговия с плодове; **~í divadlo** пътуващ театър; **~í dělník** сезонен работник
ambulatori|um [-to-/tŝ-], -a ср. амбулатѝрия, поликлиника: **závodní ~um** заводска, служѝбна амбулатѝрия, заводска здравна служѝба; **zubní ~um** зѝболѝкарска амбулатѝрия, зѝболѝкарски кабинет
amen [a-/á-] нескл. цѝрк. амѝн ♦ **dělat nad někým ~** експр. смѝтам някого за отпѝсан; **už je s ním ~, už je po něm ~** експр. с него е свѝршено; **s tím už je ~** експр. с това се свѝрши; това му е краят
americký, -á, -é американски: **~ý způsob života** американски начин на живѝт; **pstruh ~ý** американска пъстѝрва
amerik|a, -y ж. разг. американска цигàра: **kouřit ~y** пуша американски цигàри
Amerikán, -a м. „американец“; чех, завѝрнал се от Амѝрика
amerikaniz|ovat [-ny-], -uji/разг. -uju нескв. и св. американизирам, поамериканчвам/поамериканча
amerikaniz|ovat se [-ny-], -uji se/разг. -uju нескв. и св. американизирам се, поамериканчвам се/поамериканча се
ametyst, -u м. минер. аметѝст
amfiteátr, -u м. 1. истор. амфитеатър 2. откѝрит театър, амфитеатър: **přirodní ~** лѝтен театър
amfiteatrál|ní, -í, -í амфитеатрален: **~í hlediště** амфитеатрална зàла, амфитеатрален салѝн
amfor|a, -y ж. àмфора
amnesie вж. **amnézie**
amnesti|e [-ty-], -e ж. амнистия: **vyhlásit ~i** обявя амнистия; **udělit ~i** амнистирам, дам амнистия; **úplná ~e** пълна амнистия; **částečná ~e** частична амнистия; **dostat ~i** полѝча амнистия, амнистѝран съм
amnest|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (*koho*) амнистирам (*някого*); давам/дам амнистия (*на някого*); опрѝщàвам/опрѝстя наказàние (*на*

някого)
amnézi|e, -e *ж. мед.* амнезия
amok, -u *м.* амòк ♦ **sedl na něj ~, popadl ho ~**
експр. обхвана го бяс, хванаха го бесовète
amoleta *вж.* omeleta
amoniak [-ny-], -u *м. хим.* амоняк
amoni|um [-ony-/òny-], -a *ср.* 1. *хим.* амòний
 2. *готв.* амонячна сода
amoráln|í, -í, -í *неморáлен, безнравствен*
amorfn|í, -í, -í *спец.* амòрфен, безфòрмен
amortizac|e [-ty-], -e *ж.* 1. *погасяване, погашèние: ~e dluhu икон.* погасяване на дълг
 2. *юрид.* анулиране: ~e vkladní knížky ану-
 лиране на влòгова книжка; ~e listiny анулира-
 не на документ
amortiz|ovat [-ty-], -uji/*разг.* -uju *несв. и св.*
 1. *погасявам/погася (дълг, капитал)* 2. анули-
 рам, обявявам/обявя за невалиден (*спестов-
 на книжка, документ*)
amortiz|ovat se [-ty-], -uji se/*разг.* -uju se *по-*
гасявам се/погася се
ampér, -u *м. физ.* àмпер
ampérmetr, -u *м. физ.* àмпермèтър
amplion [-on/-òp], -u *м.* високоговорител, ре-
 продуктор: **pouliční ~** ùличен високоговорител
ampul|e, -e *ж.* ампула
ampulka, -y *ж. умал.* ампулка
amputac|e, -e *ж. мед.* ампутация
amput|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* ампутирам
amulet, -u *м.* амulet, муска
anachronick|ý [-ny-], -á, -é *анахроничен*
anachronizm|us [-ny-], -u *м.* анахронизъм
 [-nyzm-], -u *м.* анахронизъм
analfabet|, -a *м.* 1. неграмотен (*човек*) 2. *нейор.*
 прòст, малограмотен човек; невèжа
analfabetk|a -y *ж.* 1. неграмотна женà 2. *нейор.*
 прòста, малограмотна женà; невèжа
analfabetizm|us [-ty-], **analfabetism|us** [-tyzm-],
 -u, *м.* **analfabetstv|í**, -í *ср.* неграмотност, ма-
 лограмотност
analogick|ý, -á, -é *аналогичен: případ ~ý vaše-*
mu, s vaším случай, аналогичен на вашия, по-
 дòбен на вашия; ~á **změna** *език.* изменèние
 по аналогия
analogi|e, -e *ж.* аналогия
anál|y, -ů *м. само мн. разг. остар.* ана̀ли, ле-
 топис, летопись
analytick|ý [-ty-], -á, -é *аналитичен: ~á chemie*
хим. аналитична химия; ~á **geometrie** *мат.*
 аналитична геометрия; ~é **váhy** *хим.* ана-
 литични везни; ~é **tvary** *език.* аналитични
 фòрми
analytik [-ty-], -a *м.* аналитик, анализатор
anál|yza, -y *ж.* ана̀лиз, разбòр: **chemická ~a**

химически ана̀лиз; ~a **uměleckého díla** ана̀-
 лиз, разбòр на художèствено произведèние
analyz|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* анализирам,
 правя ана̀лиз, разбòр
ananas, -u *м. бот.* ананàs (*Ananas sativus*)
ananasov|ý, -á, -é *ананàсов: ~ý meloun* т̀пеш
anarchick|ý, -á, -é *анархичен: ~é hospodářství*
безплàново, анархично стопàнство
anarchi|e, -e *ж.* 1. *полит.* анархизъм 2. ана̀р-
 хия, безвла̀стие, безрèдие: **výrobní ~e** *икон.*
 производствена ана̀рхия, безстопàнственост
anarchist|a, -y *м.* анархист
anarchistk|a, -y *ж.* анархистка
anarchistick|ý, [-ty-], -á, -é *анархистичен, анар-*
хистически, анархисти
anarchizm|us, **anarchism|us** [-zm-], -u *м.* 1. ана̀р-
 хизъм, безвла̀стие 2. *полит.* анархизъм
anarchiz|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* 1. предизвик-
 вам безрèдие, хаòс 2. проповядвам идèте на
 ана̀рхизма; проявявам се като ана̀рхист; аги-
 тирам за ана̀рхизъм
anatomick|ý, -á, -é *анатомичен, анатомически:*
 ~é **složení těla** анатомичен строеж на тялото;
 ~ý **nález** анатомична, анатомическа находка;
 ~ý **atlas** анатомически атлас
anatomie, -e *ж. мед.* анатомия: **patologická ~e**
 пàтоанатомия; ~e **lidské společnosti** *прен.* ана-
 томия на обществòто
ančovičk|a, **anšovičk|a**, -y *ж. хран.* хамсия, ан-
 шоà
anděl, -a *м.* 1. àнгел: ~ **strážný**, ~ **strážce** àнгел
 пазител, àнгел хранител; ~ **Páně a)** като-
 лическа молитва за Благовещèние б) камба̀-
 нен звън, кòйто призовава към т̀зи молитва;
padlý ~ паднал àнгел 2. *експр.* àнгел, доб̀р
 човек: **můj ~i!** àнгел мой!
andělíč|ek, -ka *м. умал.* 1. àнгелче: **strážný ~ek**
дет. àнгел пазител, àнгел хранител 2. *експр.*
 àнгелче; сладко, прелестно дете ♦ **nést dítě**
na ~ka правя „фърр-р“ на детè; **polykat ~ky**
 давя се, пот̀вам; виждам светì Ивàn; **slyšel**
zpívat ~ky тòй имаше àдски бòлки
andělíčkářk|a, -y *ж. разг.* абòртаджийка; женà,
 бàба, кòято прави абòрти
andělsk|ý, -á, -é *àнгелски: ~ý úsměv* *прен.* àнгел-
 ска усмивка; ~á **bytosť** *прен.* àнгелско създа-
 ние; прелестно съществò; ~á **trpělivost** *прен.*
 àнгелско т̀рпèние, голямо т̀рпèние
andíl|ek, -ka *м. умал. експр.* àнгелче; м̀алко, х̀у-
 баво, сладко детè: ~ku **můj!** àнгелче мòе!
 àнгелчето ми!
andulk|a, -y *ж. зоол.* австралийски папагàл
 (Psittaciformes)

anebo, книж. **aneb** съюз **1.** или: **knihu ti přinesu ~ ti ji pošlu** книгата ще ти я донеса или ще ти я изпратя; **bud' ... ~** или ..., или; **bud' ted' ~ nikdy** или сегà, или никога **2.** или (*във въпроси*): **půjdeš se mnou ~ zůstaneš?** ще дойдеш ли с мене или ще останеш?

anekdot|a, -у ж. анекдот, виц: **vyprávět ~у** разказвам вицове

anekdotick|ý [-ty-], -á, -é анекдотичен, вицов
anekdotist|a [-ty-], -у м. разказвач на анекдоти, на вицове

anekt|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (со) анексиярам, насилствено присъединявам/присъединя територия от друга държава

aném|ie, -e ж. мед. анемия, малокръвие

anemonk|a, -у ж. бот. анемона, съсънка (Anemone)

anex|e, -e ж. анексия, анексияране

angažmá нескл. ср. ангажимент: **dostat ~** полъча ангажимент, ангажират ме в театър

angaž|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (кого) **1.** ангажирам, приемам/приема (някого) в театър **2.** (кого в чет, до чего) разг. ангажирам, привличам/привлекà (някого към нещо, за нещо)

angaž|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. и св. **1.** (в чет, при чет) ангажирам се (в нещо), вземам/взема живо участие (в нещо): **ne-ujte se v tom** не сè ангажирайте с това; не сè заемайте с това **2.** (про кого, про со; за кого, за со) ангажирам се (с някого, с нещо); защитавам/защитя (някого, нещо)

angin|a, -у ж. мед. ангина: **hnisavá ~a** гнойна ангина; **~a pectoris, srdeční ~a** ангина пекторис, гръдна жаба

anglicky нар. английски: **znát, umět ~** зная английски език, говоря английски; **učit se ~** уча английски; **mluvit ~** говоря английски

anglick|ý, -á, -é английски: **~ý kostým** дамски класически костюм, костюм тайор; **~á nemoc** рахит; **~é oko** английска бримка; бримка за английски ластик (*при плетене*); **~á míle** английска миля (1600 м); **~ý roh** муз. английски рог (*алтов обой*) ♦ **zmizel po ~u** той се измъкна по английски; той се изниза по терлици

anglicizmus, anglicismus [-zm-], -u м. англицизъм

angličtin|a, -у ж. разг. английски език

anglikánsk|ý, -á, -é църк. англикански

anglist|a, -у ж. **1.** англицист, специалист по английска филология **2.** студент по английска филология

anglistik|a [-ty-], -у ж. английска филология

angor|a, -у ж. текст. ангорска вълна

angorsk|ý, -á, -é ангорски; който е от ангорска вълна: **~ý šátek** кърпа, забрадка, шал от ангорска вълна; **~á kočka** ангорска котка

angrešt, -u м. бот. цариградско грозде, немско грозде (Grossularia): **vysadil si na zahradě ~у** той си посади в градината немско грозде; **snědl několik ~ů** той изяде няколко зърна цариградско грозде

angreštov|ý, -á, -é който е от цариградско грозде, от немско грозде: **~á zavařenina** конфитюр, мармалад от цариградско, от немско грозде

ani I съюз ни, нито: **~ mñ, ~ víc** ни повече, ни по-малко; **nemocný nejedl ~ nepil** болният нито ядеше, нито пиеше ♦ **není mu rady ~ pomoci** той ни се води, ни се кара; безнадъжден случай е

ani II част. 1. ни, нито, даже и (не), дори и (не) (*за усилване на отрицание*): **o tom se nám ~ nesnilo** за това (даже) не сме (и) сънували; **rozčilením nemohl ~ mluvit** от вълнение той не можеше дори да говори; **nechci o tom už ~ slyšet** (вече) не искам и да чуя за това; **na nebi nebylo ~ mráčku** на небето нямаше нито едно облаче; **~ dost málo** ни най-малко; **~ trochu** нито капка; **~ v nejmenším** ни най-малко; никак; съвсем никак; **~ za nic (na světě)** за нищо на света; **kupředu, zpátky ~ krok!** напред, нито крачка назад! **a víc už o tom ~ muk!** и край по този въпрос! **mohu jít ven? – ani nápad!** мога ли да изляза? - думà да не става!

2. дори, даже (*в сложни съюзи*): **~ když** дори когато, даже когато, дори ако (*при условие*): **ba ~, ba dokonce ~** даже и, дори и **3.** даже и, дори и (*за колебание, неопределеност*): **~ nevím, kdy to bylo** даже не помня кога е станало това; **~ ho neznám** дори не го познавам; **~ vám nepovím, jak se to stalo** знаяте ли, че не мога да кажа, не мога да ви обясня как стана това

anilin [-nylin/-nylín], -u м. хим. анилин

anilinov|ý, -á, -é хим. анилинов: **~á barviva** анилинови бои

animátor [-пу-], -а м. филм. аниматор

animírka|a [-пу-], -у ж. остар. бардама

animovan|ý [-пу-], -á, -é **1.** анимационен: **~ý film** анимационен филм **2.** остар. разг. оживен, развеселен, възбуден: **obecnstvo bylo ~o** публиката беше развеселена

anion [-nyjo-], -tu, anion|t [-nyjo-], -tu м. хим. анион

aniž съюз **1.** без да (*в опред. изр. за начин*): **přišel, ~ se ohlásil** той дойде, без да се обади; **urazil se, ~ měl jakoukoliv příčinu** той се обиди без

- каквато и да е причина **2. книж.** и не; нито; нито пък (*съединява отриц. изр.*): **žádnému nic neřekl, ~ se komu hlásil** той не каза нищо никому, нито пък се обади на някого
- anket|a**, -у ж. анкета: **uspořádat ~u** правя, провеждам анкета
- ano** част. **1.** да (*за съгласие*): **neřiká ani ~ ani ne** той/тя не казава нито да, нито не; **řekl, že ~** той се съгласи **2. в съчет. že ~** наля (*при въпрос*): **přijdete mezi nás, že ~?** наля ще дойдете при нас? **3.** дори, даже, направо (*за усилване, степенуване*): **pracovník vynikající, ~ nepostradatelný** отличен работник, направо незаменим **4.** да; е, да (*в сложни изр. за смекчаване*): **ach ~, už musím jít è**, ще трябва вече да си вървя; **ale ~, nebudu vás zdržovat** разбира се, няма да ви бавя
- anod|a**, -у ж. физ. анод
- anodov|ý, -á, -é** физ. аноден: **~ý proud** аноден ток
- anomálie**, -е ж. аномалия
- anon|ovat, -uji/разг. -uji** неск. анонсирам, обявявам, давам обява, известявам, разгласявам
- anonym I, -a** м. аноним, анонимен автор
- anonym II, -u** м. анонимно писмо, анонимно съчинение
- anonymit|a**, -у ж. анонимност: **zachovávat ~u** запазвам анонимност; **porušovat ~u** нарушавам анонимност
- anonymní|í, -í, -í** анонимен: **~í dopis** анонимно писмо
- anorganick|ý, -á, -é** хим. неорганичен, неорганически: **~á chemie** неорганична химия
- ansámbl, -u** м. ансамбъл: **činoherní ~** театрален ансамбъл
- anšovička** вж. **ančovička**
- antagonist|a** [-ny-], -у м. антагонист; идещ противник, съперник
- antagonisticky** [-ny-] нар. антагонистично
- antagonistick|ý** [-ny-], -á, -é антагонистичен
- antagonizm|us** [-ny-], **antagonism|us** [-nyzm-], -u м. антагонизъм: **třídní ~us** класов антагонизъм
- antarktick|ý** [-ty-], -á, -é антарктичен, антарктически
- anténa, -у ж.** антена: **laděná ~a** настроена антена; **neladěná ~a** аperiодична антена; **přijímací ~a** приемателна антена; **síťová ~a** мрежова антена; **televizní ~a** телевизионна антена; **vysílací ~a** предавателна антена
- anténov|ý, -á, -é** антѐнен: **~ý obvod** антѐнна верига; **~ý proud** антѐнен ток; **~ý svod** антѐноотвод
- antibiotick|ý** [-ty-ty-], -á, -é *аптек.* антибиотичен
- чен
- antibiotik|um** [-ty-ty-], -a *ср. обикн. мн. аптек.*
- antibiotika, -k** антибиотици, антибиотик
- anticipac|e** [-ty-], -е ж. антиципация, изпреварване
- anticip|ovat** [-ty-], -uji/разг. -uju неск. и св. (со) антиципирам (*нецо*)
- antick|ý** [-ty-], -á, -é антѐчен, дрѐвен
- antifašist|a** [-ty-], -у м. антифашист
- antifašistick|ý** [-ty-ty-], -á, -é антифашистки: **~ý bojovník** борѐц против фашизма, борѐц-антифашист
- antifašizm|us** [-ty-], **antifašism|us** [-ty-iz-], -u м. антифашизъм
- antik|a** [-ty-], -у ж. **1.** антѐчен свят, антѐчност, дрѐвност **2.** антѐка, старина, старинен предмет: **sbírka ~** колекция от антѐки
- antikomunistick|ý** [-ty- -sty-], -á, -é антикомунистически
- antikoncepc|e** [-ty-], -е ж. мед. антиконцепция
- antikoncepčn|í** [-ty-], -í, -í мед. противозачатъчен: **~í prostředky** противозачатъчни средства
- antikvariát** [-ty-], -u м. антикварен магазин
- antikvárn|í** [-ty-], -í, -í антикварен
- antikvár** [-ty-], -е м. антиквар, букинѐст
- antikvit|a** [-ty-], -у ж. антѐка, старина, старинен предмет
- antikv|ovat** [-ty-], -uji/разг. -uju неск. и св. (со) правя/направя (*нещо*) да остарѐе: **~ovaný názor** остарѐял възглед
- antilop|a** [-ty-], -у ж. зоол. антилопа (Antilopa)
- antimilitarist|a** [-ty-] -у м. антимилиитарѐст
- antimilitaristick|ý** [-ty-sty-], -á, -é антимилиитаристичен, антимилиитаристически
- antimilitarizm|us** [-ty-], **antimilitarism|us** [-ty-zm-], -u м. антимилиитаризъм
- antipasát** [-ty-], -u м. метеор. антипасат
- antipatie** [-ty- -ty-], -е ж. антипатѐия, неприязън, отвращѐние: **mám k němu, proti němu ~í** той ми е антипатѐичен
- antisemit|a** [-ty-], -у м. антисемѐт
- antisemitizmus** [-ty-ty-] **antisemitism|us** [-ty-tyzm-], -u м. антисемитизъм
- antisemitsk|ý** [-ty-], **antisemitick|ý** [-ty-ty-], -á, -é антисемѐтски
- antiseptick|ý** [-ty-ty-], -á, -é мед. антисептичен, обеззаразителен
- antitalent** [-ty-], -u м. бездѐрник; човѐк без талант
- antitoxin** [-ty-ksín], -u м. биол. антитоксин
- antitoxick|ý** [-ty-], -á, -é биол. антитоксичен
- antivírov|ý, -á, -é** антивѐрусен: **~ý program**

комп. антивѝрусна програма
antologije, -e ж. антология
antonym|um, -a ср. език. антонѝм
antracen [-се-/сѝ-] -**u** м. хим. антрацен
antracit, -u м. минер. антрацит
antropolog, -a м. антрополог
antropologick|ý, -á, -é антроположки, антроположѝчен, антроположѝчески
antropologije, -e ж. антропология
antuk|a, -u ж. тухлен прах (за настилка на игрища и под.)
antukov|ý, -á, -é настлан, покрит с тухлен прах
anul|ovat, -uji/разг. -uju несл. и св. (со) анулѝрам (нещо)
anýz, -u м. 1. бот. анасон (Pimpinella anisum)
 2. кулин. анасон (подправка)
anýzov|ý, -á, -é анасонов; който е от анасон, с анасон
aorist, -u м. език. аорист
aort|a, -u ж. анат. аорта
араѝ, -e м. апаш, вагабонтин
аранаж, -e ж. апанаж, издрѝжка (обикн. на членове на аристократическо семейство и роднини)
апарат, -u м. 1. техн. апарат, ѝред: **fotografický** ~ фотопарат; **přijímací** ~ приѝмник; **vysílací** ~ предавател 2. адм. апарат: **policejní** ~ полицѝйски апарат; **státní** ~ държавен апарат; **stranický** ~ партѝен апарат 3. апарат, белѝжки: **bibliografický** ~ библиографски данни, библиографски апарат; **kritický** ~ критѝчески белѝжки
апаратур|a [-ура/-úra], -**u** ж. техн. апаратѝра
apartheid [-теѝ-], -**u** м. апартеѝд
апартамент несл. ср. апартамент (в хотел)
апатн|í, -í, -í разг. елегантен, облѝчен с вкус, изѝскан: ~**í dámský klobouček** елегантна дамска шапчица
апатѝck|ý [-ту-], -**á, -é** апатѝчен, безразлѝчен, равнодѝшен: **stal se ~ým** стана равнодѝшен
апатиѝе [-ту-], -**e** ж. апатѝия, безразлѝчие, равнодѝшие
апатиѝка, -ку ж. разг. остар. аптѝка ♦ **tady to voní jako v ~ce** тѝк мирѝше приятно; тѝк мирѝше на хѝбаво; **komu není shůry dáno, v ~ce nekoupí** пословица Бог го очѝкал; каквѝ му дал Господ, та да му взѝме дяволѝт
апел, -u м. (ке котѝ, на коѝо) апѝл, обрѝщѝние (към някого)
апел|ovat, -uji/разг. -uju несл. (на коѝо, на со; ке котѝ, к ѝети) апелѝрам (към някого, към нещо), обрѝщам се (към някого)
аперитѝв [-ту-/тѝ-], -**u** м. аперитѝв: **sklenička ~u**

чашка аперитѝв
апетѝт [-тѝ], **апетѝт, -u** м. разг. апетѝт, ищѝх:
má dobrý ~ ѝма добѝр апетѝт, яшен/ящна е;
zkazil si ~ тѝй си развали стомѝха; **dostal jsem ~ na něco** прияде ми се нещо
аплауд|ovat, -uji/разг. -uju несл. книж. (котѝ, ѝети) аплодѝрам, рѝкопляскам (на някого, на нещо)
аплау|s, -su [-зу] м. разг. рядко аплодисментѝ, аплодѝране; рѝкопляскания
апликаѝе, -e ж. 1. приложѝние, прилагане, внедѝрѝване: ~**e nových výrobních metod** прилагане, въведѝдане, внедѝрѝване на нови производствени мѝтоди; ~**e obkladu** мед. налагане, правене на компрѝс 2. прилагане, приспособѝване 3. шив. апликаѝия, нашѝвка (върху дрѝха за украса)
апликаѝní, -í, -í приложѝен: ~**í metody** приложѝни мѝтоди; ~**í barvy текст.** бой за щамповане
апликован|ý, -á, -é 1. приложѝен: ~**é vědy** приложѝни науки 2. шив. нашѝт, пришѝт (за украса): ~**é ozdoby** апликаѝии
аплик|ovat, -uji/разг. -uju несл. и св. (со) 1. прилагам/приложѝа (нещо) 2. мед. слагам/сложа, прилагам/приложѝа, поставѝям/поставѝа, употребѝвам/употребѝа (нещо); лекѝвам (с нещо) 3. шив. (со) нашѝвам/нашѝя (апликаѝии)
апокалѝпс|a, -y, -e ж. религ. 1. апокалѝпсис, поличѝба, прорѝчество, откровѝние 2. *прен.* ѝжас, ѝжаси: ~**a války** ѝжаси на войната
апокалѝптѝck|ý [-ту-], -**á, -é** 1. апокалѝптѝчен 2. *прен.* ужасен
апокрѝф, -u м. апокрѝф
аполитѝck|ý [-ту-], -**á, -é** аполитѝчен
апостроф, -u м. език. апостроф (диакритичен знак)
апѝстол, -a м. 1. религ. апѝстол ♦ **rozmlouvá s ~y** при Св. Петѝр е; в лѝното бѝжие е; **mluví jako ~** говѝри като по книга 2. книж. проповѝдник, апѝстол
апѝстолск|ý, -á, -é 1. религ. апѝстолски 2. папски: ~**ý legát** папски легат, нѝнций; ~**á stolice** папски престѝл; Ватикан 3. книж. апѝстолски, проповѝднически: ~**á národní práce** просветѝтелска дейност сред нарѝда
апѝтеѝз|a, -y ж. апѝтеѝз
апретѝур|a [-ура/-úra] -**u** ж. 1. апретѝѝра, апретѝѝране 2. апретѝѝра, сѝредство за апретѝѝране
април, -a/-e м. разг. 1. остар. април 2. първоаприлска шега: **vyvést někoho ~em** излѝжа някого на пѝрви април/на последния ден на април; *прен.* пратѝа някого за зелѝн хайвѝр; **to je April!** това е първоаприлска шега!

aprilov|ý, -á, -é априлски: **~ý žert** първоаприлска шега; **~é počasí** *прен.* мартенско, непостоянно, променливо време

apriorn|í [-órní], **-í, -í** *книж.* априорен: **~í nedůvěra** предубеденост, априорно недоверие

aprobac|e, -e *ж.* **1.** апробация, одобрение, потвърждение: **~e stavebního plánu** одобрение на строителен план **2.** *учил.* правоспособност: **získat ~i z češtiny** получа правоспособност на преподавател по чешки език

aprobačn|í, -í, -í **1.** апробационен, одобрителен, потвърждаващ: **~í řízení** процедура за апробация **2.** *учил.* квалификационен: **~í komise** изпитна комисия; квалификационна комисия; **~í skupina předmětů** група предмети за учителска квалификация

aprob|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. 1. (koho, co)* апробирам, одобрявам/одобря (някого), потвърждавам/потвърдя (нещо) **2.** *учил. (koho)* признавам/призная (на някого) специалност (по нещо)

aprovizac|e, -e *ж.* **1.** по-рано продоволствие, провизи, продукти (по време на война) **2.** *остар.* снабдителна служба

ar, -u *м.* ар (мярка за площ, 100 м²)

arabesk|a, -u *ж.* *спец.* арабска

arabsky *нар.* (по) арабски

arabsk|ý, -á, -é арабски: **~é číslice** арабски цифри; **~ý kůň** арабски кон; **~á guma** арабска гума, гума арабика

arabštin|a, -u *ж.* арабски език

aranžér, -a *м.* **1.** уредник, организатор **2.** художник-оформител, дизайнер **3.** *муз.* аранжор

aranžersk|ý, -á, -é декораторски, оформителски, дизайнерски: **~á práce** аранжировка, художествено оформление, дизайн

aranž|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (co)* **1.** организирам, уреждам, устройвам (нещо): **~ovat večírek** уреждам вечеринка, забава **2.** оформям, декорирам (нещо): **~ovat výkladní skříň** оформям, аранжирам витрина, правя дизайн на витрина **3.** *муз.* аранжирам, инструментирам (нещо)

arašíd, -u *м.* фъстък

arašídov|ý, -á, -é фъстъчен: **~ý olej** фъстъчено масло

arbi|tr, -tra *м. книж.* арбитър: **~ter elegantiarum** *книж.* човек, който дава тон на модата; арбитър елегантиарум

arbitráž, -e *ж.* *юрид.* **1.** арбитраж **2.** арбитражен съд

arbitrážn|í, -í, -í арбитражен: **~í soud** арбитра-

жен съд; **~í komise** арбитражна комисия

arcibiskup, -a *м.* *църк.* архиепископ

arcibiskupsk|ý, -á, -é *църк.* архиепископски

arcibiskupstv|í, -í *ср. църк.* **1.** архиепископия **2.** архиепископство, архиепископски сан **3.** резиденция на архиепископ

arciděkan, -a *м.* *църк.* главен енорийски свещеник (*сан в катол. църква, по-нисък от епископ*)

arcidiecéz|e [-dy-], **-e** *ж.* *църк.* архиепископия: **pražska ~e** пражка архиепископия

arcidíl|o, -a *ср. книж.* шедьовър

arcikněžn|a, -u *ж.* велика княгиня, ерцхерцогиня

arcikníže, -te *м.* велик княз, ерцхерцог

arciknížec|í, -í, -í ерцхерцогски; който се отнася към велик княз, към ерцхерцог

arciknížectv|í, -í *ср.* ерцхерцогство

arcivévod|a, -u *м.* ерцхерцог

arcivévodkyně, -ě *ж.* ерцхерцогиня

arcivévodsk|ý, -á, -é ерцхерцогски; който се отнася към ерцхерцог

arcivévodstv|í, -í, -í, -í *ср.* ерцхерцогство

areál, -u *м.* **1.** ареал, район, местонахождение **2.** *книж.* територия, земя, ареал: **~ Pražského hradu** ареал на Пражкия дворец

arén|a, -u *ж.* **1.** арена (в цирк); летен театър: **zápasnická ~a** ринг; **vstoupit do ~u** появя се на арената; **letní ~a** летен театър **2.** *прен.* арена, поприще: **politická ~a** политическа арена, политическо поприще

arest, -u *м.* *разг.* затвор, зандан: **poslat do ~u** изпрагя в затвора; **být, sedět v ~ě** лежя в затвора

argot, -u *м.* *език.* аргò: **zlodějský ~** аргò, тарикатски жаргон; жаргон на крадец, престъпници

argotick|ý [-ty-], **-á, -é** **1.** *език.* жаргонен: **~ý výraz** жаргонен израз **2.** тарикатски

argument, -u *м.* **1.** аргумент, довод, доказателство, основание: **přesvědčivý, pádný ~** убедителен аргумент, убедително доказателство; **planý ~** неубедителен аргумент, неубедително доказателство **2.** *мат.* доказателство

argumentac|e, -e *ж.* аргументация, аргументиране

argument|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (co čím)* аргументирам (нещо с нещо), доказвам (нещо), привеждам доказателства (за нещо)

arch, -u *м.* **1.** *полигр.* кола, печатарски лист: **vydavateľský ~** издателска кола; **autorský ~** авторска кола; **tiskový ~** печатна кола; лист (хартия); **volné ~u** отделни листовце **2.** формуляр: **výplatní ~** платажна ведомост ♦ **dostat modrý ~** *остар.* получа решение, заповед за пенсионирание

arch|a, -u *ж.* **1.** ковчег: **Noemova ~a** *библ.* Ноев

ковчѣг **2.** *прен. ирон.* таратáйка
archaicky *нар.* архайчно, архайчески
archaický, archaistický [-ty-], **-á, -é** архайчен, архайчески; староврѣмски, дрѣвен, стар
archaisovat *вж.* **archaizovat**
archaistický *вж.* **archaický**
archaizmus, archaism[us [-zm-]], **-u** *м.* архайзъм
archaiz|ovat, -uji/ *разг.* **-uju** *несв.* архаизирам
archanděl, -a *м.* *църк.* архангел
archeolog, -a *м.* археолог
archeologický, -á, -é археологически, археологичен, археоложки: **~ý výzkum** археологически проучвания, археологически разкопки
archeologie, -e *ж.* археология
archeoložk|a, -y *ж.* археоложка
architekt, -a *м.* архитект
architektk|a, -y *ж.* архитектка
architektonicky [-пу-] *нар.* архитектурно, архитектурно
architektonický [-пу-], **-á, -é** **1.** архитектурен; архитектурен, архитектурически: **~ý sloh** архитектурен стил **2.** архитектурен; който се отнася към архитектура: **~á památka** архитектурен паметник
architektur|a [-ura/-úra] *-у ж.* **1.** архитектура **2.** архитектурен стил
archiv [-chi/-chí-], **-u** *м.* архив: **literární** ~ литературен архив; **uložit do ~u** класирам в архив
archivní [-chi/-chí-], **-í, -í** архивен: **~í dokument** архивен документ; **~í listiny** архивни книжа
archivář, -e *м.* архивар
archivářka, -y *ж.* архиварка
árie, -e *ж.* муз. ария
árijec, -ce *м.* ариец
árijk|a, -y *ж.* арийка
árijský, -á, -é **1.** арийски, индоирански; *по-рядко* индоевропейски: **~é jazyky** арийски, индоирански, индоевропейски езици **2.** арийски (*по време на хитлеризма*): **~ý původ** арийски произход
aristokraticke, -e *ж.* аристокрация, дворянство: **rodová ~e** родова аристокрация; **finanční ~e** финансова аристокрация
aristokrat, -a *м.* аристократ, дворянин *и прен.*
aristokratický [-ty-], **-á, -é** **1.** аристократически, аристократичен, дворянски: **~ý původ** аристократичен произход **2.** *книж.* аристократичен, изтънчен: **~é chování** аристократично държание
aristokratk|a, -y *ж.* аристократка, дворянка *и прен.*
aristokratizmus [-ty-], **aristokratismus** [-tyzm-], **-u** *м.* аристократизъм
aritmetický [-ty-], **-á, -é** *мат.* аритметичен,

аритметически: **~ý průměr** средно аритметично (число); **~á řada** аритметична прогресия
aritmetik|a [-ty-], **-y** *ж.* аритметика
arkád|a, -y *ж.* арка, аркада
arkádov|ý, -á, -é аркаден; който е с аркади
arktický [-ty-], **-á, -é** арктически, полярен
arkýř, -e *м.* *архитект.* еркер
arkýřov|ý, -á, -é еркерен, еркеров
armád|a, -y *ж.* **1.** армия, войска: **Rudá ~a** Червена армия **2.** *воен.* армия, войски: **pozemní ~a** сухопътни войски; **tanková ~a** танкови войски **3.** *експр.* армия, множество: **~a nezaměstnaných** армия от безработни
armádn|í, -í, -í армейски, войсковы; военен: **~í rozkaz** военна заповед; **~í velitel** войсковы командир
armatur|a [-ura/-úra], **-y** *ж.* *техн.* арматура: **potrubní ~a** тръбопроводна арматура
arnika [-пу-], **-y** *ж.* *бот.* арника (Arnica)
aroganc|e, -e *ж.* арогантност, дързост, нахалство
arogantně *нар.* арогантно, дръзко, нахално
arogantní, -í, -í арогантен, дързък, нахален
aroma [-ro/-ró-], **-tu** *ср. и нескл.* аромат, благоухание
aromaticky [-ty-] *нар.* ароматично, ароматно, благоуханно
aromatický [-ty-], **-á, -é** ароматичен, ароматен, благоуханен, уханен
aršík, -u *м.* **1.** *умал.* листче (хартия) **2.** *филат.* каре: **jubilejní** ~ юбилейно каре
arterioskleróza, -y *ж.* *мед.* артериосклероза
artéscký, -á, -é артезиански: **~á studna** артезиански кладенец
artikl [-ty-], **-u** *м.* *търг.* артикул, стока: **vývozný** ~ експортна стока, стока за износ; **výnosný** ~ доходоносна стока
artikulač|e [-ty-], **-e** *ж.* *език.* артикулация, уčenje
artikul|ovat [-ty-], **-uji/разг.** **-uju** *несв.* **1.** *език.* артикулирам, учленявам (*нещо*) **2.** *публ.* изразявам, формулирам (*нещо*)
artist|a [-ty-], **-y** *м.* цирков, кабаретен артист
artistk|a, -y *ж.* циркова, кабаретна артистка
artisticcký [-tysty-], **-á, -é** **1.** цирков, кабаретен **2.** художествен: **~á fakulta** *истор.* факултет по свободни изкуства, философски факултет (*facultatis artium liberalium*)
artyčok, -u *м.* **1.** *бот.* ангинария (Synnoga scolytus) **2.** ангинар, артишок (*плод*)
arsen *вж.* **arsen**
arsenál *вж.* **arsenál**
arsenik *вж.* **arsenik**

árský *вж.* **árijský**

arzen [ze-/zě-], **-u** *м. хим.* арсен

arzenál, **-u** *м. воен.* арсенал *и прен.:* **válečný, vojenský** ~ военен арсенал

arzenik [-ny-], **-u** *м. хим.* арсеник, мишеморка

asanače, **-e** *ж.* **1.** асенизация, санитарно благоустройство; благоустройство, подобрение **2.** обеззаравяване

asanačn|í, **-í**, **-í** асенизационен, санитарен: **~í služba** санитарна служба

asan|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. и св. (со)* провеждам/проведа асенизация, оздравителни мероприятия

asbest, **asbestový** *вж.* **azbest**, **azbestový**

asertivn|í [-ty-/tý-], **-í**, **-í** положителен, утвърдителен, позитивен: **~í chování** позитивно държание; **~í člověk** човек с положително, уверено отношение

asfalt, **-u** *м.* **1.** асфалт **2. разг.** асфалтирано шосе

asfaltk|a, **-y** *ж. разг.* асфалтирано шосе

asfaltov|ý, **-á**, **-é** **1.** асфалтен, асфалтов **2.** асфалтиран: **~á silnice** асфалтирано шосе

asfaltovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. (со)* асфалтирам (нещо)

asi, *книж.* **as** *част.* **1.** приблизително, около, почти (*за приблизителност*): **~ deset korun** около десет крони; **~ před hodinou** преди около един час; **~ deset vajec** десетина яйца; **~ rok** приблизително (една) година; **vstal ~ ve čtyři hodiny** той стана към четири часа; **šedá látka ~ jako můj oblek** сив плат почти като на моя костюм **2.** вероятно, може би, навярно (*за правдоподобност*): **to ~ nepůjde** това вероятно няма да стане; **to ~ nevíte** сигурно не знаете това; **to bude ~ chřipka** това е най-вероятно грип; **~ nepřijdu** сигурно, вероятно няма да дойда; **kdo to ~ je?** кой може да бъде?

asimilace, **-e** *ж.* **1.** асимилация, асимилиране, претопяване: **násilná ~e** насилствена асимилация **2. език.** асимилация, уподобяване: **~e souhlásek** асимилация на съгласни **3. биол.** асимилация

asimilačn|í, **-í**, **-í** **1.** асимилаторски: **~í politika** асимилаторска политика **2.** асимилационен: **~í pochod, proces** асимилационен процес; **~í schopnost** *биол.* асимилационна способност **3. език.** асимилационен, уподобителен

asimil|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. и св. (кого, со, коти, чети; ке, коти, к чети)* асимилирам, претопявам/претопя (*някого, нещо*); уподобявам/уподобя (*някого, нещо на някого, нещо*)

asimil|ovat se, **-uji se/разг.** **-uju se** *несв. и св.* **1.** асимилирам се, претопявам се/претопя се **2. език.** асимилирам се, уподобявам се/упо-

добя се

asistence, **-e** *ж.* асистирание, помощ, участие: **za ~e někoho** с участието, при асистиранието, с помощта на някого

asistent I, **-a** *м. одуш.* **1.** асистент: **odborný ~ katedry** старши асистент, главен асистент (в университет); **~ v laboratoři** лаборант; **~ režie** *филм. театр.* помощник-режисьор, асистент-режисьор

asistent II, **-u** *м. неодуш. комп.* електронен беложник, организър

asistentk|a, **-y** *ж.* асистентка: **odborná ~a** старши асистентка, научен сътрудник (*жена*); **~a v laboratoři** лаборантка; **porodní ~a** акушерка

asistentsk|ý, **-á**, **-é** асистентски: **~é místo** асистентско място, асистентска длъжност

asist|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. (коти, při čem)* асистирам, помагам (*на някого; в нещо*); присъствам (*при нещо*) като асистент

asket|a, **-y** *м.* аскет

asketick|ý [-ty-], **-á**, **-é** аскетичен, аскетически

asketik [-ty-], **-a** *м.* аскет

asketizm|us [-ty-], **asketismus** [-tyzm-] **-u** *м.* аскетизъм

askez|e, **-e** *ж.* аскетизъм

asociace, **-e** *ж.* **1. език. хим.** асоцииране **2. полит.** асоциация, обединение

asociáčn|í, **-í**, **-í** **1.** асоциативен **2.** който се отнася към асоциация, към обединение

asociáln|í, **-í**, **-í** **1.** асоциален, противообществен **2.** необщителен, саможив

asoci|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. и св. (со; со с čím)* асоциирам, присъединявам/присъединя, свързвам/свържа мислено (*нещо с нещо*)

aspekt, **-u** *м.* аспект

aspik, **-u** *м. готв.* желе: **ryba v ~u** желирана риба

aspirace, **-e** *ж.* **1.** аспирация, претенция, стремеж **2. език.** аспирация, придихание

aspirant, **-a** *м.* **1.** претендент, кандидат **2. по-рано** аспирант: **externí ~** задочен аспирант

3. остар. стажант, практикант **4. воен.** курсист в школа за запасни офицери

aspirantk|a, **-y** *ж.* **1.** претендентка, кандидатка

2. по-рано аспирантка

aspirantsk|ý, **-á**, **-é** *по-рано* аспирантски: **~é minimum** аспирантски, кандидатски минимум; **~é zkoušky** аспирантски изпити

aspirantur|a [-ura/-úra], **-y** *ж. по-рано* **1.** аспирантура: **externí ~a** задочна аспирантура **2.** аспирантско място

aspir|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв. (на со, паč)* аспирам (*за нещо*), претендирам (*за нещо*), домогвам се (*до нещо*)

aspoň, **alespoň** *част.* поне: **neviděl jsem ho ~**

dvacet let не сѣм го виждал най-малко двајсет години; **~ mi porad!** понѣ ме посвѣтвай! понѣ ми дај сѣвѣт!

astma, -tu *ср. мед.* астма, задух

astmatický [-ty-], **-á, -é** *мед.* астматичен: **~ý záchvat** астматичен пристѣп

astmatická [-ty-], **-y** *ж. мед.* астматичка

astmatik [-ty-], **-a** *м. мед.* астматик

astr|a, -y *ж. бот.* астра, ѓсенниче (Callistephus, Aster)

astrachán, -u *м.* астрагán, каракул

astrachánov|ý, -á, -é астрагáнен, каракулен; кóйтo е от астрагán, от каракул: **~ý kožich** астрагáнено палтó

astrolog, -a *м.* астролóг

astrologi|e, -e *ж.* астролóгия

astronaut, -a *м.* космонавт, астронавт

astronautik|a [-ty-], **-y** *ж.* космонавтика, астронавтика

astronom, -a *м.* астроном

astronomk|a, -y *ж.* астрономка

astronomický, **-á, -é** астрономичен, астрономически: **~ý dalekohled** телескоп, далекоглед; **~é číslo** *прен.* астрономическо число

asyl *вж.* azyl

asymetri|e, -e *ж.* асиметрия, несиметричност

asymetricky *нар.* асиметрично, несиметрично

asymetrický, **-á, -é** асиметричен, несиметричен

ať I *связь 1.* *като подч.* да; нѣка да (*за заповед или желание*): **dej pozor, ~ to neztratíš!** внимавай да не гó загубиш! **~ na to nezapomeneš!** глѣдай да не гó забравиш! **vzkázal jsem mu, ~ už jde!** предадох му вѣче да трѣгва **2.** нѣка да; и да (*за отстъпка*): **~ si říká kdo chce, co chce!** нѣка приказват каквóто (си) йскат, каквóто им изнася; **~ je tomu jakkoli!** както и да è! **~ je to cokoli!** каквóто и да è! **~ se namáhal, jak chtěl, nešlo to** каквóто и да правеше, нищо не излизаше, нищо не стáваше **3.** *в съчет.* **ať ... ať ...** или ... или ...; **ať ... či...** или ... или ...; **ať ... nebo ...** или ... или ...: **~ chudý ~ bohatý, každý musí zemřít** бѣден или богáт, всѣки ще умрѣ; **~ tak, či onak** така или йначе; **~ prší, nebo svítí slunce ...** и да вали, и да грѣе слънце...

ať II *част. 1.* нѣка, да; нѣка да (*за желание или подканване*): **~ vejde!** нѣка да влѣзе! нѣка влѣзе! да влѣзе! **~ se děje, co se děje!** да стáва, каквóто ще! **~ se to víckrát nestane!** друг път (нѣка) да не сѣ повтáря! **~ žije mír!** да живѣе мирът! **♦ ~ jsem papež, není-li to on!** да умрà, ако не è тóй! **~ se propadnu, není-li to pravda!** да пукна, ако не è йстина! **2.** да, данó (*с гл. 2.*

л. изяв. усилва заповед, забрана, желание): **~ se tam pěkně chováš!** постарай се там да се държиш прилично! **~ jednou nelituješ!** сáмо да не съжåляваш един ден! **~ se brzy uzdravíš!** данó скóро да оздравѣеш! **~ to víckrát neuděláš!** друг път да не гó правиш! **3.** най-много (*за възможност за нещo, допускане на нещo*): **není to drahé, ~ to stojí deset korun!** не è скѣпо, да струва най-много десет крони! **4.** нѣка; всѣ едно (*за безразличие, съпротива, възражение*): **on si bude myslit, že se na něho zlobíš. – ať!** тóй ще си помисли, че тѣ му се сърдиш. – нѣка! всѣ едно!

ataman, -a *м.* атамán **♦ trp kozáče, budeš ~em!** *пословица* трай, бáбо, за хубост! и нашият петѣл ще пропѣе! търпѣние му е мáйката!

atašé *нескл. м.* аташѣ: **tiskový** ~ аташѣ по печáта

atavizm|us, atavism|us [-zm-], **-u** *м. 1.* атавизъм **2.** *прен.* отживѣлица

ateist|a, -y *м.* атейст

ateistk|a, -y *ж.* атейстка

ateistický [-ty-], **-á, -é** атеистичен

ateizm|us, ateism|us [-zm-], **-u** *м.* атеизъм, безбóжие

atelier, -u *м.* ателиѣ: **filmové ~y** киностудия; **fotografický ~** фòтоателиѣ, фòтостудио

ateliérov|ý, -á, -é *филм.* *в съчет.* **~é scény** инте-риорни сцѣни; **~é natáčení** павилионни снимки

atentát, -u *м.* атентát, покушѣние

atlas I, -u *м.* атлàs (*географски и под.*)

atlas II, -u *м.* текст. атлáz, брилянт

atlasov|ý атлázен; кóйтo е от атлáz, от брилянт

atlet, -a *м. спорт.* атлѣт: **lehký ~** лекоатлѣт; **těžký ~** тежкоатлѣт

atletk|a, -y *ж. спорт.* атлѣтка

atleticky [-ty-] *нар.* атлѣтически, атлѣтично

atletický [-ty-], **-á, -é** атлѣтически, атлѣтичен: **~á postava** атлѣтична фигура, рѣст на атлѣт; **~ý rekord** атлѣтически рекорд, рекорд по атлѣтика; **~á dráha** лекоатлѣтическа пѣста

atletik|a [-ty-], **-y** *ж. спорт.* атлѣтика: **lehká ~a** лѣка атлѣтика; **těžká ~a** тѣжка атлѣтика

atmosfér|a, -y *ж. 1.* физ. атмосфѣра **2.** *прен.* атмосфѣра, средà, услòвия, обстоятелства: **napjatá politická ~a** напрѣгната политическа атмосфѣра

atmosférický, **-á, -é** физ. атмосферен: **~ý tlak** атмосферно налягане; **~ý obal** атмосферна обвивка; **~é srážky** валѣжи

atom, -u *м.* атом

atomizac|e, -e *ж.* атомизация

atomiz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* атомизирам (*нещo*)

atomiz|ovat se, -uji/разг. -uju se *несв. и св.* ато-

- мизирам се
- atomov|ý, -á, -é** атомен: **~á bomba, puma** атомна бомба; **~á zbraň** атомно оръжие; **~á válka** атомна война; **~á energie** атомна енергия; **~á váha** атомно тегло; **~á elektrárna** атомна електроцентрала; **~é číslo** атомно число; **~é jádro** атомно ядро; **~ý zákon** *разг.* закон за използване на атомната енергия за мирни цели
- atrakce|e, -e** *ж.* атракция: **hlavní ~e** коронен номер
- atrakčn|í, -í, -í** атракционен: **~í číslo** атрактивен номер, ефектно изпълнение
- atraktivn|í [-tu-/tý-], -í, -í** атрактивен, ефектен, привлекателен: **~í podnik** луксозно, ефектно заведение
- atrap|a, -u** *ж.* макет, модел
- atribut, -u** *м.* 1. атрибут, признак 2. *език.* атрибут, определение
- aťsi I** *связ.* 1. *като подч.* нека; макар и; и да (*за отстъпка*): **odjedu, ~ jsem třeba polomrtvý** ще замина, макар и да съм полумъртъв; **~ mně hubuje, stejně to udělám** и да ми се кара, пак ще го направя 2. *като съч. в съед. или раздел. изр. в съчет.* **~ ... nebo...** или; дали... или...; билò то... билò то...: **~ horko nebo zima, jemu je všechno jedno** дали е горещо, дали е студено, на него му е всё едно; **musíme ho najít ~ živého, nebo mrtvého** ще трябва да го намерим жив или мъртъв
- aťsi II** *част.* нека; е, добре; така да е (*за безразличие*): **bude tě každý vidět. – aťsi!** всеки ще те види. – нека!
- atypick|ý, -á, -é** атипичен, нетипичен, нехарактерен
- audienc|e [-dy-], -e** *ж.* аудиенция, официален прием: **udělit ~i někomu** дам аудиенция на някого
- audienčn|í [-dy-], -í, -í** приемен: **~í den** приемен ден; **~í síň** приемна (зала)
- audiokazet|a [-dy-], -u** *ж.* аудиокасета, звукова касета
- auditori|um [-dyto-/dytó-], -a** *ср.* 1. аудитория 2. *сбир.* аудитория, слушатели, публика: **upoutat pozornost ~a** завладя аудиторията
- auditor [-dy-], -a** *м.* *икон.* одитор
- Augiáš|ův** *в съчет.* **~ův chlév** авгиеви обори
- aukc|e, -e** *ж.* публична разпродажба, публичен търг; аукцион: **dát do ~e** изнеса на публичен търг; **koupit v ~i** купя на публичен търг; **knižní ~e** книжен базар
- aukčn|í, -í, -í** аукционен, тръжен; който се отнася към публична разпродажба: **~í síň** тръжна зала
- aul|a, -y** *ж.* актовa зала, тържествена зала, аула
- aureol|a, -y** *ж.* 1. ореол 2. *прен.* слава, почит
- aušus, -u** *разг.* брак; дефектна, некачествена стока
- aušusov|ý, -á, -é** бракуван, дефектен, некачествен: **~é zboží** дефектна, бракувана, некачествена стока
- aut, -u** *м.* *спорт.* аут: **kopnout do ~u** изкарам топката в аут
- autenticky [-ty-]** *нар.* автентично, достоверно
- autentick|ý [-ty-], -á, -é** автентичен, достоверен
- autíčk|o, -a** *ср.* *умал.* автомобилче: **šlapací ~o** крачно автомобилче
- aut|o, -a** *ср.* автомобил, (лека) кола: **osobní ~o** лека кола; **nákladní ~o** камион, товарна кола; **sanitní ~o** линейка, санитарна кола
- autobiograficky** *нар.* автобиографично, автобиографически
- autobiografick|ý, -á, -é** автобиографичен, автобиографически
- autobiograf|ie, -e** *ж.* автобиография
- autobus, -u** *м.* автобус, рейс
- autobusov|ý, -á, -é** автобусен: **~á doprava** автобусен транспорт; **~é nádraží** автогара, автобусна гара
- autodíln|a, -y** *ж.* *разг.* авторемонтна работилница, автосервиз
- autodoprav|a, -y** *ж.* *трансп. разг.* автотранспорт
- autodrum, -u** *м.* 1. автодром, автомобилна писта 2. картинг
- autogen, -u** *м.* *техн. разг.* оксиген
- autogenn|í, -í, -í** *техн.* оксигенен, оксигенов: **~í sváření kovů** кислородна, оксигенна заварка на метали
- autogram, -u** *м.* автограф: **lovce ~ů** колекционер на автографи
- autokar, -u** *м.* екскурзионен автобус
- autokarov|ý, -á, -é** *в съчет.* **~ý zájezd** екскурзия с автобус
- autokemping, -u** *м.* автокъмпинг, къмпинг
- autoklub, -u** *м.* автоклуб
- autokolon|a, -y** *ж.* автоколона
- autokrac|ie, -e** *ж.* автокрация, самодържавие
- automap|a, -y** *ж.* *разг.* автокарта, автомобилна карта
- automat, -u** *м.* 1. *техн.* автомат: **prodejní ~** автомат за продажба; **peněžní ~** банкомат; **telefonní ~** телефонен автомат, телефонна кабина; **pracovat jako ~** *прен.* работя като машина 2. *воен.* автомат, шмайзер: **zásobníkový ~** магазинен автомат 3. закусвалня на крак, на самообслужване
- automaticky [-ty-]** *нар.* автоматично, автоматически, машинално, механически
- automatick|ý [-ty-], -á, -é** автоматически, авто-

матичен: **~ý vypínač** автопрекъсвач, авто-матичен прекъсвач; **~á puška** воен. авто-матична пушка; автомат, шмайзер
automatik|a [-ty-], -у ж. **1.** автоматика **2.** авто-матично устройство
automatizac|e [-ty-], -е ж. автоматизация, ав-томатизиране
automatiz|ovat [-ty-], -uji/разг. -uju нескв. и св. (со) автоматизирам (нещо)
automechanik|ý [-пу-], -á, -é авторемонтен: **~á dílna** авторемонтна работилница, автосервиз
automechanik [-пу-], -а м. автомеханик, авто-мобилен техник, автомонтёр
automechanik|a, [-пу-], -у ж. **1.** автомонтёр **2.** авторемонт
automobil, -u м. автомобил, колà: **pancéřový** ~ бронирана колà; **rozvážkový** ~ автомобил за разнасяне на стоки; **závodní** ~ състезателна колà, спортна колà; **továrna na ~у** автозавод, автомобилен завод
automobilist|a, -у м. автомобилист
automobilistk|a, -у ж. автомобилстка
automobilismus, **automobilism|us** [-zm-] -u м. **1.** автомобилен транспорт **2.** автомобилна промишленост, автомобилостроене **3.** спорт. автомобилизъм, автомобилен спорт
automobilk|a, -у ж. разг. автомобилен завод; автозавод
automobilov|ý, -á, -é автомобилен: **~á mapa** автокарта; **~á doprava** автотранспорт, ав-томобилен транспорт; **~ý průmysl** автомо-билна промишленост; **~á nehoda** автомобил-на злополука; **~á houkačka** клаксон; **~é zá- vody** спорт. автомобилни състезания
autonomi|e, -е ж. автономия, самоуправление
autonomně нар. автономно
autonomní|í, -í, -í автономен
autoopravn|a, -у ж. разг. авторемонтна ра- ботилница; автосервиз
autoportrét, -u м. автопортрет
autor, -a м. автор
autork|a, -у ж. авторка
autorsk|ý, -á, -é авторски
autorstv|í, -í ср. авторство
autorisovat, **autorisovaný** вж. **autorizovat**, **autorizovaný**
autorit|a, -у ж. **1.** авторитет: **zjednat si ~u** създам си авторитет **2.** капацитет, познавач, авторитет (за човек): **vědecká ~a** авторитетен учен; изтъкнат учен; **je ve svém oboru uznávaná ~a** той е безспорен, всепризнат ка- пацитет в своята специалност
autoritář, -е м. пейор. самоуверен човек

autoritativní|í [-ty-/-tý-], -í, -í **1.** авторитетен **2.** авторитетен, компетентен: **~í vědecká osob- nost** изтъкнат учен, авторитетен учен **3.** ав- торитарен: **~í režim** авторитарен режим
autoriz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. **1.** (кого) упълномощавам/упълномощя, утвърждавам/ утвърдя (някого) **2.** (со) одобрявам/одобря, разрешавам/разреша (нещо) **3.** (со) авторизи- рам (нещо)
autorizovan|ý, -á, -é **1.** авторизиран: **~ý překlad** авторизиран превод; **~é vydání** авторизирано издание (на книга) **2.** патентован: **~ý vynález** патентовано изобретение
autosprávkárn|a, -у ж. разг. авторемонтна ра- ботилница; автосервиз
autosugesc|e, -е ж. самовнушение; мед. авто- сугестия
autosuggestivní|í [-ty-/-tý-], -í, -í автосугестивен: **~í metoda** метод на самовнушение
autoškola, -у ж. шофьорски курсове
autotaxi нескл. ср. такси, таксиметрова колà
avantgard|a, -у ж. авангард; прѣден, чѣлен от- ряд: **básnická ~a** ново поколение поети, аван- гардни поети
avantgardní|í, -í, -í авангарден, прѣден, чѣлен: **~í umění** авангардно изкуство
averz|e, -е ж. (ke komu, k čemu; proti komu, proti čemu) антипатия, отвращение (към някого, към нещо); отвращение (от някого, от нещо)
aviatik|a [-ty-], -у ж. въздухоплаване
avíz|o, -a ср. малко остар. авизо, известие: **dát někomu ~o** уведомя, предупредя някого
aviz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. (кого, со) мал- ко остар. авизирам, известявам/известя (за стока, пари и под.): **~ovat příjezd vlaku** обявя- явам/обявя пристигане на влак
avšak съюз но, обаче, ала, а (за противопо- ставяне): **zdravý**, ~ **slabý** здрав, обаче слаб; **slíbil, že napíše**, ~ **nenapsal** той обеща да пише, а не сѣ обади
azalk|a, -у ж. бот. азалия (Azalea pontica)
azbest, -u м. минер. азбест
azbestov|ý, -á, -é азбестов
azbuk|a, -у ж. кирилица
azurov|ý, -á, -é поет. лазурен
azyl, -u м. убежище, приют: **právo ~u** право на политическо убежище; **poskytnout někomu ~** приютя някого, дам на някого убежище; **žádat někoho o ~** мѝля някого за (политическо) убежище
až I нар. **1.** обикн. в съчет. ~ do, ~ k, ~ na, ~ po чак до; до (за граница във времето и прост- ранството): **vlasý jí sahají ~ na ramena/k**

ramenům косата ѝ стига (чак) до раменете; **zůstal ~ do konce** той остана (чак) до края
 ♦ **mám toho ~ po krk** до гъша ми дойдѐ; пїсна ми; **promoknout ~ na kůži** дъждът ме намòкри до кòсти **2.** до (за количествен предел): **přijde pět ~ deset lidí** ще дòйдат пѐт до дѐсет д̀уши; **do autobusu se vejde ~ čtyřicet lidí** автобусът побира до четирїйсет д̀уши; **v nejbližších dvou ~ třech letech** в най-близките двѐ до три години **3.** чак, едвã, тепърва: **~ teď si to uvědomil** той едвã сегã, чак сегã го осъзнã; **vlak jede ~ za dvě hodiny** влакът заминãва чак след двã часа **4.** чак; дори; дãже (и): **vystoupil mu ~ pot na čele** чак чёлòто му се изпотї; **bledý, ~ zsinálý** блѐден, та чак посинял **5.** в съчет. **~ na** с изключѐние на: **přišli všichni ~ na jednoho** дòйдòха всїчки с изключѐние на едїн
až П сьюз 1. когãто, катò (за време): **~ půjdeš**

ven, kup mi cigarety! когãто излѐзеш, купи ми цигãри! **2.** докãтò (за време): **počkáme, ~ přestane pršet** ще почакаме, докãто спрѐ да вали **3.** та, чак; такã че; тòлкова, че (за резултат): **křičel, ~ ochraptěl** тòй крещã такã, та чак прегрãкна ♦ **lže, ~ se mu od úst práší** л̀же, та се к̀са

ažaj нар. експр. чак дот̀ука; прекалѐно мнòго; повече, откòлкòто трãбва, откòлкòто е н̀жно: **má všeho ~** ѝма повече, откòлкòто м̀/ї трãбва; ѝма всїчко в изобилїе; **řecí bylo ~** за товã се говорї до втр̀сване

ažur|a [-žu/-žú-], -у ж. аж̀ур (брòдерия)

ažurovac|í [-žu/-žú-], -ї, -ї в съчет. **~í stroj** машинã за аж̀ур

ažur|ovat [-žu/-žú-], -uji|разг. -uju нескв. (co) брòдїрам, прãвã аж̀ур: **~ovat ubrus** прãвã аж̀ур, брòдїрам аж̀ур на покрївка за мãса

B

b, B чешкият съгласен звук [b] и буквата **b**, която го обозначава **2.** [bé] и **bé** нескл. ср. название на съгласния звук [b] и на буквата **b: vyslovit b** произнеса б; **napsat malé b, velké B** напиша мãлко **b**, главно **B** ♦ **neřekl ani á, ani b** той не кãза нїто á, нїто бѐ; не кãза нїто д̀ума, нїто г̀к **3. b.** [bé] (втори по ред член на някакво множество) **b, (bod) b, (za) b** б, подгòчка б: **chodí do II. b** учи двѐв II б (втори бѐ) клãс; **vitamín B** витамин В **4.** [bé] муз. бемòл: **dvojité bé** двòден бемòл **5.** муз. сї бемòл: **stupnice B-dur** гãма сї бемòл мажòр; **stupnice B-moll** гãма си бемòл минòр

ba част. **1.** дã, разбира се, найстина (за потвърждаване): **tam bývalo hezky, pravda?** –~, **bylo.** там бѐше х̀баво, нали? – дã, х̀баво (бѐше); дã, найстина; **často удвоено или в съчет. ~, ~ дã, дã; ~ právě** дã, ѝменно; **~ že** е дã, разбира се; **~ ne** амї, нѐ; нѐ **2.** дори, дãже (за усилване): **pečlivý, ~ přepečlivý** грижлив, старãтелен, дори прекалѐно грижлив, прекалѐно старãтелен; в съчет. **~ i, ~ dokonce** дãже и; **~ ani ne** дãже нѐ, дори нѐ; **~ co víc** дори, отгòре на товã, нѐщо повече

báb|a, -у ж. 1. остар. бãба (роднина) **2.** разг. бãба (старица): **už je z ní ~a** тã е вѐче бãба, вѐче е старица; **~a kořenãřka** билкãрка,

знахарка; **čaroděj|ná ~** вѐщица; **svíčková ~a** продавãчка на свѐщи (в църква) **б) прен. пейор.** богомòлка **3.** пейор. бãбише, бабушкѐр, дъртãчка: **~a Jaga** бãба Яга, вѐщица и прен. ♦ **~o rad!** амї сегã (каквò)? каквò да прãвим? **kam nemůže čert, nastrčí ~u** поговорка к̀дѐто дяволът не мòже да се спрãви, прãща женã; **udělám to, i kdyby čert na ~ě jezdil** ще го напрãвã, ако щѐ и дяволът да п̀кне **4.** разг. акушѐрка: **porodní ~a, paní ~a, babic|í ~a** остар. акушѐрка **5.** **u baba** експр. б̀лка (ом̀жена жена): **to je hezká ~a!** бивã си я тãя! **naše ~a** нашата началничка (шефка, директорка и под.); **energická ~a** м̀жка Гãна, м̀жка Тодòра, ербãп женã; **~a jedu** клюкãрка **6. baba** и по-рядко **~a м. и ж. пейор.** страхливѐц, страхоп̀зльо, б̀зльо, бãба: **to je ale ~a!** òх, че страхливѐц! **7.** в названия на игри и под.: **~у к̀гли; žaludská ~a** асò спãтїã; **hrát si na slepou ~u a** игрãя на сляпа бãба **б) прен.** престр̀вам се; **hra na ~u** игрã на гòненица; **máš ~u!** пїпнах те! (в игра)

bab|í 1. в съчет. **~í léto a)** òсенни пãяжини (летящи във въздуха) **б) прен.** сиромãшко лãто, цїганско лãто, к̀сно лãто **в) прен.** началò на старосттã **2.** в съчет. **~í ucho** бот. живòвляк (Plantago); **~í hněv** бот. гр̀могр̀н, чѐр гр̀н